Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v soboto 17. novembra 1934 Štev. 262 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kriza v Belgiji

Belgija je res daleč od nas. Če izvzamemo vezi z našo krvjo, ki si iz belgijskih rudnikov koplje kruh, nimamo s to deželo takšnih stikov, da bi razplet sedanje vladne krize utegnil imeti posledice kakršnegakoli značaja tudi za našo državo. Kljub temu je vredno, da se seznanimo s težavami, ki tarejo belgijski narod, predvsem pa s sredstvi, s pomočjo katerih jih skuša premagati.

Da bi gospodarska kriza prizanesla prav Belgiji, pač ni mogel nihče pričakovati. Državo s tako razvito industrijo, s takšno gospodarsko tradicijo, s tako razvitim socialnim čutom in visokim življenjskim standardom, je težko primerjati z našo, ki je predvsem kmetiška in kjer sta umno gospodarstvo in tudi socialei čut šele v povojih. Gospodarske krize imajo vendar v vseh državah mnogo skupnih potez, zato se tudi marsikatero zdravilo da uporabiti povsod. Morda so si tudi učinki gospodarske krize, s katero je nujno zvezana tudi socialna, na političnem področju v raznih državah precej podobni, morda se recepti za politične krize, ki nastajajo iz sličnih vzrokov, mnogo ne razlikujejo. Končno nam primera s sosedom, ki tudi trpi, gotovo vlije vsaj nekaj vedrosti, nekaj vzpodbujajočega optimizma.

Belgijsko gospodarstvo trpi. Avtarkija, težnja drugih držav, da zadostujejo same sebi in se zaprejo pred tujim uvozom, je morala pač hudo zadeti državo s tako razvito industrijo, kakor je Belgija. Njena industrija živi od predelave, to se pravi, da je navezana na uvoz sirovin iz inozemstva in na izvoz dovršenih izdelkov. Na pritisk kmetijcev je Broquevilleova vlada s carinami zaščitila domače kmetijstvo pred inozemskim; cene živil so se zato dvignile, a s tem je bilo prizadeto industrijsko delavstvo, ki je že itak občutilo splošno krizo v industriji.

Hitlerizem je stal Belgijo težke milijone, tudi milijarde. Treba je bilo utrditi mejo proti narodnosocialistični meji. V istem času kakor Švica, je morala tudi Belgija določiti ogromne zneske za utrditev meje pred rjavimi srajcami. Tudi naš proračun občuti blagodejnost hitlerizmu podobnega gibanja, ki je svojim srajcam postavilo za geslo: Si va oltre o rompi! Tudi mi moramo braniti svojo zemljo.

Radi gospodarske krize je prišel v nevarnost proračun. Treba je bilo rezati. V vsakem gospodarstvu je po današnjem pojmovanju najbolj elastična postavka človek; stroj je težje amortizirati. V zadnjih dveh letih so državnim nameščencem znižali plače za 24%. Zdaj je zašlo državno gospodarstvo zopet iz ravnovesja. Ministrski predsednik Broqueville je tik pred ostavko predlagal novo znižanje plač državnih uradnikov, in sicer za 5%. Predlog je zadel na odpor. Zopetno znižanje plač bi po mnenju izvedencev zadelo državo samo: nižje plače — manjša volja do dela, manjši konsum, skrčena proizvodnja, prazna davkarjeva torba.

Tudi v Belgiji so krediti zmrznili, investicije se niso dale vnovčiti. Vlada je dala pobudo za ustanovitev »Société nationale de credit à l'industrie«. Narodna banka bo novi banki posodila dve milijardi frankov, da s tem denarjem otaja zmrznjene kredite. Tudi za obrtnike je bilo poskrbljeno: iz »Začasnega kreditnega sklada za srednje stanove« naj bi prejeli za 350 milijonov frankov posojil. Broquevilleova vlada je vodila deflacijsko politiko, da bi ohranila frank na zlati podlagi, in se ni vdala pritisku bank in industrijcev; ti se potegujejo za razvrednotenje franka, da bi se na ta način nasproti inozemskemu kupcu umetno znižale cene njihovim izdelkom in vsled tega povečal izvoz.

Da bi vlada v gospodarskih zadevah lahko ravnala čim hitreje in čim bolj učinkovito, si je maja lanskega leta izposlovala od narodnega predstavništva posebno pooblastilo. To je zadevalo vse ukrepe, ki so bili v zvezi z reševanjem gospodarske krize, predvsem pa z uravnovešenjem državnega proračuna; to so bili ukrepi glede plač državnih nameščencev, davkov in posojil. Broquevilleovi vladi očitajo, da je ta pooblastila premalo izrabila. Njena gospodarska politika je bila premalo izrazita; Broqueville bi bil moral ravnati bolj odločno, kakor nekak gospodarski diktator. On odgovarja na to, da so bila njegova pooblastila omejena, to je samo »pouvoirs speciaux« in ne »pleins pouvoirs«. Broquevilleu, ki je dvakrat zaporedoma sestavil vlado, splošno ne odrekajo veliki zaslug za državo. Jasno je, da trpi popularnost vsake vlade, ki mora s tako radikalnimi sredstvi, kakor so znižanje plač, zvišanje davkov, črtanje kreditov, poseči v narodno gospodarstvo. Pooblastila sama pa imajo tudi svojo slabo stran, kolikor vržejo vso odgovornost za tako nepopularne ukrepe na vlado samo in da izločijo sodelovanje narodnega predstavništva, ki je volivcem vendar bližje in nanje tudi laže vpliva. Stik z ljudstvom je nujno potreben posebno v trenutku, ko mu radi krize in drugih državnih razlogov nalagamo bremena, edino tako dobi vtis, da tudi ono po svojih narodnih predstavnikih res sodeluje pri državni upravi.

Neposreden povod za Broquevilleov odstop je dala ostavka dveh ministrov iz tabora krščanskih demokratov. Broqueville sam se prišteva h katoliškim konservativcem. Krščanski demokrati, ki so posebno močni med Flamci, zahtevajo bolj socialno usmerjeno politiko, ki naj pomaga malemu človeku; razpišejo naj se predvsem javna dela.

Komentarji francoskih listov kažejo, da Francozi niso imeli več zaupanja v Broquevillea, odkar je izjavil, da je potreben z Nemčijo kompromis, s katerim bi ji bila priznana enakopravnost glede oboroževanja. Francozi skrbno pazijo, da jim Belgija ostane zvesta; zato so tudi že junija pri rekonstrukciji vlade gledali na to, da prevzame zunanjo listnico njihov prijatelj Jaspar. Dejstvo, da je kralj Leopold prav njemu poveril mandat za sestavo vlade in da je Jaspar obdržal tudi listnico zunanjega ministra, dokazuje, da ostane Belgija v bodoče odločno na francoski strani.

G. Jaspar, mož iz katoliških vrst, je sestavil vlado koalicije med katoličani in liberalci. V vlado torej še vedno niso stopili socialisti. Vandervelde sam je proti sodelovanju svoje stranke z dosedanjo koalicijo, na drugi strani pa mnogo drugih uglednih socialistov pobija to njegovo naziranje, češ, da se bo stranka v opoziciji polagoma zdrobila. Koalicija je zavrnila vsako kombinacijo s socialisti. Pri vsem tem so se tudi zdaj pojavili vplivni glasovi, ki so priporočali sestavo koncentracijske vlade vseh treh glavnih strank. S socialisti bi pritegnili k sodelovanju dve petini belgijskih volivcev in bi se ostale stranke razbremenile vsaj odgovornosti, ki mora biti danes, v teh kritičnih razmerah, vsaki stranki neprijetna. Že l. 1926 je koncentracijska vlada katoličanov, liberalcev in socialistov rešila frank pred polomom.

Značilno je, da se je obnesla koalicija med katoličani in liberalci, obnovljena pred dvema letoma s posebno pogodbo. Pač znamenje medsebojne strpnosti za blagor domovine. (be)

Borba katoličanov v Nemčiji:

„Brez jamstev - ni sporazuma"!

Kardinal Faulhaber: Vprašuje nemško vlado, če so katoliški šolje v Nemčiji res vrženi popolnoma izven zakona in so brez pravne zaščite

Berlin, 16. novembra. TG. Nemško propagandno ministrstvo je razprostrlo plašč molka nad položajem katoliške cerkve v Nemčiji. Sicer pa skuša vrivati javnosti vtis, da so se pogajanja med nemško vlado in sv. stolico obnovila in da vlada na obeh straneh najboljše razpoloženje za kolikor mogoče hiter sporazum. **V resnici pa je vsako pretirano upanje na uspeh neupravičeno. Razgovori sicer trajajo še vedno naprej, toda mimo načelnih točk ne morejo. Brez sporazuma v načelnih točkah pa ne more biti govora o sporazumu.**

Katoliški škofje skušajo na edini način, ki jim je še dovoljen, dati vernikom nekatere važne smernice, da bi ne zašli v kriva tolmačenja. Tako je berlinski škof dr. **Barres** v govoru, ki ga je deloma ponatisnil tudi škofijski list berlinske škofije, **jasno izpovedal, da je lažnjivo, če nekateri nemški listi trdijo, da se bo sv. stolica spoprijaznila z nemškim zakonom o sterilizaciji, ker vztraja sv. stolica pri načelih, izrečenih v veliki družinski okrožnici »Casti connubii« in da od teh načel niti za malo črto ne bo odstopila.** Ravno tako je tudi škof grof **Galen** pri posvetitvi zastave mladinskega društva v Münstru izpovedal, **da se vršijo pogajanja med Cerkvijo in državo o nadaljnjem obstoju katoliških mladinskih društev, a da ne ve, kdaj in kako bodo končana. Toda on ve to z gotovostjo, da katoliška cerkev ne vodi boja za katoliške mladinske organizacije zato, da bi nekateri voditelji obdržali svoja mesta, kot se je nekdo izrazil, marveč iz prave ljubezni do nemškega ljudstva, ki ga bi ne moglo zadeti večje zlo, kakor če bi se njegova mladina odtujila zastavi križa.** Kardinal **Faulhaber** pa je naročil, da prečitajo po vseh župnijskih cerkvah monakovske nadškofije pastirsko pismo, v katerem protestira proti pisanju »Der Blitz«, glasila nemškega pogansko-verskega gibanja, ki je lažnjivo trdil, **da je javno pridigoval proti pasemskemu sovraštvu in se s tem pregrešil proti narodno-socialistični državi, ker je hujskal proti idejam narodnega socializma in žalil narodnosocialistične borce.** Kardinal Faulhaber izjavlja, da nikdar takšne pridige ni držal in da javno vprašuje nemško vlado, **če so katoliški škofje v Nemčiji res že vrženi izven zakona in nimajo več nobene možnosti, da se branijo pred podlimi obrekovanji.** Kardinal Faulhaber je dosegel svoj uspeh, ker so oblasti navidezno dotično izdajo »Der Blitz« zaplenile, **a samo za bavarsko ozemlje.**

Pravilno bomo označili položaj, če bomo rekli, **da je katoliška cerkev pripravljena ustreči vsem željam nemške vlade, razen onim, ki so proti krščanskemu nauku in morali in ki zadevajo v vzgojne pravice katoliške cerkve, in da leži na nemški strani vsa odgovornost zaenkrat zopet v rokah kanclerja Hitlerja.** Če bo imel toliko poguma, da bo prisilil k molku svoje po poganstvu hrepeneče podvoditelje, potem sporazum ni več daleč. Če se to ne bo zgodilo, **če ne bo učinkovitih jamstev, potem Cerkev takšnega sporazuma ne bo iskala, ker je brez vrednosti.** Spričo dejstva pa, da pripravljajo baje nekatera ministrstva nove zakone, ki bi naj zadeli katoliške samostane, je malo verjetno, da bo pri nemški vladi najti toliko iskrenega razumevanja, da bi zadostovalo za plodonosno sodelovanje med Cerkvijo in državo.

★

Pariz, 16. novembra. AA. Havas poroča iz Sarrbrückna, da sta oba posaarska škofa, ki izvajata škofovsko oblast v posaarskem ozemlju, izdala 12. novembra na svojo duhovščino okrožnico, v kateri jo pozivata, naj se ne udeležuje sestankov v zvezi z agitacijo za ljudsko glasovanje.

Berlin, 16. novembra. c. Nemški katoliški episkopat je sklenil, da se ne bo dotikal posaarskega plebiscita. Episkopat smatra to vprašanje za čisto politično in bi to ne bilo v skladu s konkordatom sklenjenim med Nemčijo in Vatikanom.

Odmev Lavalovega govora:

V imenu miru

Sporazum z Italijo naj bo popolen

Veselo iznenadenje v Rimu — Zadovoljnost v Franciji

Pariz, 16. nov. o. Dasi je francoski parlament danes že zelo zgodaj začel z debato o francoskem proračunu, se vendarle v vseh političnih krogih obširno komentirajo Lavalove izjave pred zunanjepolitičnim odborom francoskega parlamenta. Vse to se spravlja še v zvezo s komentarji, ki prihajajo iz Rima. **Povsem izgleda, da so Lavalova izvajanja našla v Italiji popolno razumevanje in da so bila sprejeta z velikim zadovoljstvom. V Rimu je vzbudila posebno veliko pozornost vest, da se je Laval glede odnosov do Italije dotaknil tudi najbolj perečih točk francosko-italijanskih pogajanj. Italijansko časopisje je posebno zadovoljno, da se je Laval izrazil pripravljenega, da ugodi v najširšem obsegu italijanskim željam v Tunisu. Dotaknil se je tudi vprašanja ureditve meja med italijansko in francosko kolonijalno posestjo v Libiji. Baje je Laval celo priznal upravičenost italijanskih zahtev glede razširitve meja italijanske posesti na obalah Somalije. To se pravi, da bi Francija pristala na to, da se znova načne vprašanje odnosov Evrope do cesarstva na abesinskih planotah.** Sicer se italijansko javno mnenje pri tem opira samo na to, kar piše o tem »Le Petit Parisien«, in torej ni možno ugotoviti, če je res Laval v koncesijah Italiji šel že tako daleč. **Italijansko javno mnenje se naslanja samo na to, da je »Petit Parisien« glasilo francoskega zunanjega ministrstva.**

Še bolj nazorna pa postane slika o stalnem zboljševanju odnosov med Italijo in Francijo, **če se vpošteva pisanje nocojšnjega »Tempsa«. »Temps« piše v svojem uvodniku, da se je Francija odločila, da izvede sporazum z Italijo do kraja in v vseh vprašanjih. List meni, da kolonialno vprašanje ne more povzročati velikih težav med Italijo in Francijo. Če pa od te strani ni treba pričakovati prevelikih težav, je vendarle nujno, da se v tem delu, ki je tako važno za evropski mir, ne prenaglimo.** »Tempsov« uvodničar sicer ne pove, v katerem oziru se ne smejo prenagliti, vendar pa je jasno, da je tukaj mišljeno vprašanje **ureditve odnošajev v srednji Evropi. V interesu sporazuma v teh vprašanjih pa je, da se Lavalov obisk v Rimu pripravi zelo podrobno, tako da bodo zaključki rimskih razgovorov lahko čim bolj trajni in jasni. Francija danes odkrito priznava, da je trajen sporazum med Italijo in Francijo pogoj za pomirjenje Evrope.**

Kako veliko težišče postavlja francoska politika na spravo z Rimom, se vidi tudi iz tega **da piše časopisje še dovolj simpatično o Schuschniggovem obisku v Rimu. Listi poudarjajo, da bo ta sestanek velike važnosti za razbistrenje političnega položaja v srednji Evropi. Vendar pa listi ne marajo videti prevelikih političnih koristi v tem obisku, ampak predvsem poudarjajo, da sta se Italija in Avstrija odločili, da ob tej priliki zaključita takozvano pogodbo o kulturnem sodelovanju med obema državama in sicer pod to-le devizo:**

Sodelovanje med krščanskima narodoma Avstrije in Italije proti poganstvu, ki izhaja iz napačnega razumevanja narodnega preporoda. Vse to pa v interesu zapadne Evrope in njene civilizacije.

Izsledovanje kraljevih morilcev

General Gömbös, odgovóri!

Šest vprašanj belgrajskega „Vremena", ki so strašno obremenilna za madjarsko vlado in na katera bo morala odgovoriti v Ženevi

Ljubljana, 16. nov.

Današnje »Vreme« objavlja daljši članek, v katerem se bavi z izjavami madjarskega ministrskega predsednika generala Gömbösa in mu postavlja sledečih šest vprašanj:

1. Ali je res, da je bila Janka Pusta od leta 1931 sedež teroristov, ki so imeli nalogo, pripravljati atentate v Jugoslaviji? Ali je res, da je bila Janka Pusta prav za prav vojaško taborišče, kjer so se teroristi pod vodstvom madjarskih častnikov vsak dan vadili v streljanju z revolverjem na sliko, ki je predstavljala jugoslovanskega kralja? In da je bila Janka Pusta le vojaško skladišče za orožje, ki je prišlo izključno le iz vojaških skladišč?

2. Ali je res, da so častniki madjarske vojske, v kateri je predsednik vlade general, dobavljali teroristom orožje in jih vadili v streljanju. »Vreme« našteva imena 10 častnikov. Ali je res, da so kraljevega morilca vadili v streljanju in metanju bomb madjarski aktivni častniki: Buda, Kis Brosy in Lahovsky?

3. Ali je res, da so teroristi iz Janka Puste napravili 10 atentatov v Jugoslaviji v kratkem času od 17. julija 1932 do 9. decembra 1933? Ali je to Gömbösu znano in ali on res še trdi, da spadajo umori nedolžnih oseb k »pravicam, ki jih uživajo politični begunci«?

4. Ali je Gömbösu znano, da so madjarske torej njegovo oblasti ponarejevale potne liste za teroriste in če še misli, da spada tudi to med »pravice političnih beguncev«?

5. Ali je Gömbös bral jugoslovansko spomenico na pritožbo madjarske vlade pri Zvezi narodov majnika letošnjega leta, kjer je jugoslovanska vlada imenovala nekatere teroriste, med njimi tudi kraljevega morilca Mijo Kralja, za katerega je jugoslovanska vlada že 1. avgusta 1931 v posebni noti zahtevala aretacijo, ki je pa madjarske oblasti niso izvršile? Ali mu je znano, da je takrat, prec enim letom že, jugoslovanska vlada točno povedala madjarskim oblastem, kje se Mijo Kralj nahaja, in da je ta julija 1933 poslal peklenski stroj v Jugoslavijo, ki je eksplodiral v Koprivnici in povzročil več nedolžnih žrtev?

6. Ali je Gömbösu znano, da so vsi marsejski atentatorji ne samo prebivali na Madjarskem, ampak sprejemali tudi denar od madjarske vlade, da so na Madjarskem mirno žrebali, kdo naj umori našega kralja, in da so v spremstvu madjarskih uradnikov odpotovali čez mejo? Kdo je po mnenju generala Gömbösa denarno podpiral Paveliča in njegove žalostne druge, ko so ti bili brez vsakih sredstev in brez vsakega drugega dela, kot da so pripravljali peklenske stroje. Ali mu je znano, da je denar prihajal od društva »Tes« v Budimpešti, kjer je general Gömbös častni predsednik. Ali spada denarno podpiranje atentata na vladarja sosedne države tudi med »pravice političnih beguncev«?

Fotić in Spalajković pri Lavalu

Jugoslavija mora dobiti mednarodno zadoščenje, pravi Laval

Pariz, 16. nov. c. Jugoslovanski delegat v Društvu narodov g. Fotič je snoči prispel v Pariz. Davi je takoj v spremstvu našega ministra v Parizu g. Spalajkoviča obiskal zunanjega ministra gosp. Lavala. **Vsi trije državniki so se razgovarjali skoraj dve uri, in sicer je bil predmet razgovorov namen jugoslovanske vlade, da predloži vprašanje terorizma v srednji Evropi Svetu Društva narodov v pretres in nadaljnje postopanje. Ta korak jugoslovanske vlade je vzbudil v Parizu zelo veliko razumevanje. Tako piše Gabriel Perreux v današnjem »Paris Soiru«, da je Jugoslavija povsem upravičena, predložiti vso zadevo, ki je v zvezi z atentatom v Marseilleu, najvišjemu mednarodnemu forumu v presojo. Jugoslavija in jugoslovansko prebivalstvo sta dokazala v času svoje žalosti in nesreče, kako znata ceniti mir, ki je časten in pošten. Dosedanje obnašanje Jugoslavije in njenega prebivalstva dokazuje, da ima Jugoslavija pravico zahtevati zadoščenje. List ve povedati, da se bo to vprašanje obravnavalo pred Svetom Društva narodov že prihodnji teden. Zelo je bilo opaženo tudi, da je po sestanku z jugoslovanskima državnikoma minister Laval ponovno sprejel poslanika v Rimu de Chambruna, in ni izključeno, da bo de Chambrun odnesel v svoji aktovki v Rim tudi zahteve, ki jih Francija misli staviti v zvezi s posledicami atentata v Marseilleu.**

Zborovanje poslanikov v Moskvi

Moskva, 16. nov. b. Vlada je pozvala v Moskvo vse svoje poslanike iz Evrope in drugih krajev na običajno konferenco, na kateri se pretresa splošen politični položaj in določijo smernice za nadaljne zunanje-politično delo. V Moskvo so že prispeli poslanik Trojanovski iz Washingtona, Potemkin iz Pariza in še nekateri drugi poslaniki

Dr. Schuschniggova izjava v Rimu

Najboljša je ona politika, ki računa z gospodarskimi in duhovnimi potrebami narodov

Rim, 16. novembra. b. Avstrijski zvezni kancler dr. **Schuschnigg**, zunanji minister baron **Berger-Waldenegg** ter državni tajnik za prosveto **Fernter** pridejo nocoj v Rim. Dr. Schuschnigg in zunanji minister Berger-Waldenegg **ostaneta v Rimu** do torka. Fernter pa ostane v Rimu dalje časa, ker bodo potrebna daljša pogajanja za sklenitev **avstrijsko-italijanske kulturne pogodbe.** Avstrijski zvezni kancler bo za časa svojega obiska v Rimu sprejel tudi od sv. očeta papeža Pija XI.

Pred svojim prihodom v Italijo je dal avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg uredniku »Lavoro Fasista« izjavo, v kateri pravi med drugim:

»Avstrijo sta zadeli v letošnjem letu dve hudi nesreči, ki pomenita obenem dve težki preizkušnji, ki pa sta napravili Avstrijo še močnejšo in še bolj sposobno za delo. Zvezni kancler dr. Dollfuss je padel kot žrtev svoje ideje, toda z njim ni padlo njegovo delo, temveč je ravno nasprotno ostalo nedotaknjeno. Mi smo izvršilci njegove zadnje želje, njegove oporoke in na temelju njegovih idej bomo obnovili Avstrijo, položili nove, trdnejše temelje. Slabost demokracije je le posledica socialnega demokratizma in liberalne demagogije, ki je imela razdiralni vpliv na narodno življenje. Naše obnovitveno delovanje mora najprej odstraniti napake, ki so oblatile ustavno demokracijo ter iz države napravile torišče brezmejnih strankarskih borb. Pokojni zvezni kancler dr. Dollfuss je to razumel in napravil konec parlamentarnim mešetarenjem. V državnem interesu je torej, da se reorganizira narodno-politično življenje. V Avstriji se pričenja z ustanovitvijo stanovske države nova doba.

Kar se pa tiče zunanje politike, smatram za potrebno, da se vzpostavijo prirodne zveze med narodi, zlasti med onimi narodi, ki se po svoji zemljepisni legi in gospodarskem ustroju naravno izpopolnujejo. Na tem delamo že 10 let. Naš prvi cilj, naša prva želja je, da preženemo umetne in tako škodljive zapreke, ki so jih dvignile po vojni nekatere države, ki so soodgovorne za današnji neugodni gospodarski položaj. Ravno to je dalo italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju vzpodbudo, da sklene z nami rimski pakt o italijansko-avstrijsko-madjarskem sodelovanju. Ta pakt pomeni stvarno rešitev, ker kaže pot, po kateri lahko gremo iz sedanje krize. Treba je organizirati gospodarske odnose držav v Podonavju, kakor tudi v večjih in manjših delih Evrope, da se omogoči gospodarska obnovitev našega kontinenta. Pri tem pa je treba pustiti ob strani politične cilje, kajti po mojem prepričanju je najboljša ona politika, ki računa z gospodarskimi in duhovnimi potrebami narodov. Če bomo tukaj složni, bosta italijanska in avstrijska vlada lahko našli pot za gospodarsko in kulturno sodelovanje, kakršno je potrebno in kakršnega si želijo vsi narodi.«

»Sedanji uradni obisk nam bo nudil novo priliko, da proučimo celo vrsto problemov, ki bodo v okviru prijateljske pogodbe iz meseca februarja 1930 in v okviru rimskih protokolov, ki so bili sklenjeni letos v marcu med Italijo, Avstrijo in Madjarsko. Razen tega pa se bomo dotaknili tudi drugih vprašanj, ki se neposredno tičejo Italije in Avstrije.«

Notranje urejevanje Avstrije

Schuschnigg bo pomilostil rdeče puntarje

Na pritisk dunajskega podžupana Winterja -

Dunaj, 16. nov. TG. Že dalj časa se širijo po Dunaju vesti, ki izvirajo baje iz dobro poučenih političnih krogov, da namerava avstrijska vlada **še pred božičem izdati zakon o splošni pomilostitvi vseh udeležencev socialističnega punta februarja letošnjega leta. Ti udeleženci, ki so po večini pripadali nekdanji socialistični oboroženi četi »Schutzbund«, se nahajajo v osrednjem taborišču v Wöllersdorfu, nekaj pa jih je tudi po raznih ječah v vseh deželah Avstrije.** Vlada pomilostitve noče vnaprej objaviti, ker bi rada avstrijsko javnost presenetila s to lepo kretnjo in s tem dosegla, da bi napetost, ki še vedno vlada v notranjosti, ponehala. **Posebno uspešnega učinka pričakuje vlada med delavstvom, ki bi pomilostitev z veseljem in s hvaležnostjo pozdravilo.** Baje se je vlada odločila za pomilostitev na neprestani pritisk dunajskega podžupana dr. **Winterja, ki je v novem režimu nepremagljiv pobornik delavskih pravic in strasten zagovornik tesnega sodelovanja med vlado in med delavstvom.** Dr. Winterja bi bila zato Heimwehr že rada davno odrinila, ko bi ne bilo znano, da je bil najbližji prijatelj pokojnega dr. Dollfussa, in da je dolžnost vsake avstrijske vlade, ki se sklicuje na pokojnega kanclerja, da računa z dr. Winterjem in z njegovimi nasveti. **Heimwehr se pomilostitvi zoperstavlja, toda zvezni kancler Schuschnigg bo v tem vprašanju postopal samovoljno in šel mimo prigovorov Heimwehra.** Ni pa še znano, kakšen obseg bo zavzela pomilostitev in če bo vključila tudi puntarje iz rjavega punta julija meseca.

„Izravnavanje" časopisja

„Tagespost" - heimwehrovsko glasilo

Vaš dopisnik je nadalje zvedel, da namerava avstrijska vlada izvesti v Avstriji podobno »izravnanje« vsega tiska, kot se je to zgodilo v Nemčiji. **Tako je treba razumeti imenovanje barona Kapri-ja za namestnika glavnega urednika pri »Grazer Tagesposti«.** Ta list je bil svobodomiselno glasilo Štajerske in je imel za seboj že precejšnjo starost. Baron Kapri je eden med vodilnimi možmi Štajerskega Heimwehra in ima njegovo imenovanje svojstven pomen. **Pri uredništvu bo imel vlogo vladnega komisarja s pravico, da čisto svojevoljno urejuje list in mu da nove idejne smernice. »Grazer Tagespost« bo na ta način postala heimwehrovsko glasilo.** Pravijo pa, da bo morda sploh prenehala izhajati, ker bo izgubila vse naročništvo. Pri osrednjem tiskovnem uradu na Dunaju so Vašemu dopisniku povedali, da je namen, **»preosnovati ves avstrijski tisk tako, da izrecno protirežimski časniki sploh ne bodo dovoljeni in da bosta imeli v vsakem podeželskem mestu heimwehrovska in krščanskosocialna struja vsaka svoje glasilo«.** V Gradcu bi bilo glasilo krščanskih socialcev »Grazer Volksblatt«, glasilo Heimwehra pa »Tagespost«. V Celovcu bi krščanske socialce zastopal »Kärntner Tagblatt«, Heimwehrovce pa »Freie Stimmen«. Lepi izgledi za bodočnost avstrijskega časopisja!

Prestolni govor kralja Jurija

London, 16. novembra. AA. **Ob zaključku zasedanja** parlamenta so prečitali poslanico kralja Jurija. V njej pravi kralj med drugim, da je **umor blagopokojnega kralja Aleksandra in ministra Barthouja obsodil z najglobljim sožaljem in da je to dejanje sprejel ves svet z največjim ogorčenjem. Ta tragedija je zadela vse tiste pokrete, ki so skušali pomiriti Evropo.**

V poslanici pravi nato kralj Jurij, da je z posebnim zadovoljstvom spremljal **neumorne napore svoje vlade, da vzpostavi kar moči prijateljske odnošaje s posameznimi državami.**

V gospodarskem delu omenja spomenica neugodne razmere za mednarodno trgovino, kar pa ni oviralo, **da se je v Veliki Britaniji okrepila gospodarska delavnost, da je kupna moč prebivalstva narasla in da so se izboljšale tudi državne finance. Zato je vlada olajšala nekatera bremena. Število zaposlenih narašča. Kralj nato naglaša s posebnim veseljem, da angleška zunanja trgovina narašča, kar je posledica mnogih trgovinskih pogodb in boljših stikov v notranjosti angleškega kraljestva.** Nato izraža upanje, naj bi sedanja pomorska pogajanja v Londonu uspela, ker bi se s tem prihranili veliki izdatki. Nato govori poslanica o obiskih svojih sinov v dominionih, o novem zakonu glede uprave na Novi Fundlandiji in o resolucijah gorenje zbornice o indskem vprašanju.

Gil Robles napada

Madrid, 16. nov. b. Voditelj katoliške ljudske stranke Gil Robles je pričel z odločno ofenzivo proti Lerrouxovi vladi. Njegov nastop je prišel popolnoma nepričakovano. Gil Robles je namreč v kortezih izročil predlog, da se onim narodnim poslancem, ki so aktivno ali pa tudi samo idejno sodelovali v zadnjem marksističnem puču, kjer se je prelilo toliko krvi po nepotrebnem, prepove udeležba pri sejah narodne skupščine. Dalje je predložil tudi predlog, da vlada takoj razpusti vse one strokovne organizacije, ki so bile vmešane v vstajo in s tem zakrivile nepotrebne borbe, ki državi niso prinesle samo ogromne materijalne škode, temveč so ji tudi porušile mnogo ugleda. Debata v parlamentu je bila zelo burna, končala se je z veliko zmago voditelja katoliške ljudske stranke Gil Roblesa. Njegovi predlogi so bili namreč sprejeti z ogromno večino 163 glasov proti 13. Zaradi tega se je položaj Lerrouxove vlade tako poslabšal, da že napovedujejo, da bo ministrski predsednik **Lerroux** v najkrajšem času podal demisijo svoje vlade.

Madrid, 16. novembra. c. **Danes sta podala demisijo zunanji minister Samper in vojni minister. Predsednik vlade Lerroux je takoj izvedel preosnove svoje vlade in je zunanje ministrstvo zaupal bivšemu mornariškemu admiralu Rottiju.**

Kriza belgijske vlade

Bruselj, 16. novembra. c. **Mandatar krone Jaspar je bil tik pred tem, da sestavi svojo vlado. Kralju Leopoldu je že nesel ministrsko listo svoje vlade. Kralj pa se z njo ni strinjal in je nato Jaspar vrnil mandat za sestavo vlade. Za njim je bil poklican na dvor vodja liberalne stranke Theunis, ki je mandat sprejel.**

Spremembe v vojski

Belgrad, 16. nov. m. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so kraljevski namestniki na predlog ministra vojske in mornarice s svojim ukazom postavili: za vršilca dolžnosti poveljnika kraljeve garde konjiškega brigadnega generala **Radka Raketiča**, dosedanjega poveljnika konjiške brigade kraljeve garde; za pomočnika inspektorja državne obrambe divizijskega generala **Branislava Rističa**, dosedanjega poveljnika moravske divizijske oblasti; za pomočnika poveljnika kraljeve garde pehotnega brigadnega generala **Sretana Todorovića**, dosedanjega poveljnika pehote donavske divizijske oblasti; za vršilca dolžnosti poveljnika konjiške brigade kraljeve garde konjiškega polkovnika **Milutina Županjevca**, dosedanjega pomočnika poveljnika konjiške šole.

Od dosedanjih dolžnosti vojno-disciplinskega sodišča je razrešen konjiški brigadni general **Radko Raketič**. Z ukazom kraljevskih namestnikov so novoimenovani tudi predsedniki izpraševalnih komisij za posamezne stroke. Nadalje so vpokojeni z ukazom kraljevskih namestnikov na predlog ministra vojske in mornarice divizijski general Aleksander **Dimitrijević**, bivši maršal dvora; na podlagi čl. 111, čl. 112 točke 2 in čl. 223 zakona o ustrojstvu vojske in mornarice pa višji vojno-tehnični uradnik IV. r. **Franjo Steinbauer** in nižji vojno-tehnični uradnik I. razreda topniško-tehnične stroke **Josip Turk**, ki sta oba prevedena v rezervo.

Dunajska vremenska napoved: Nestalno, verjetno ponekod jasno in toplo.

Zagrebška vremenska napoved: Precej oblačno, počasi se bo zjasnilo, v južnih in vzhodnih krajih oretežno megleno.

Italijanski kralj Viktor potuje

po Somaliji

Majnika 1928 je odšel italijanski kralj Viktor Emanuel prvič na daljše potovanje v italijanske kolonije, ki so do povojnih let bile domala pozabljene in zapuščene. Najprej je obiskal Tripolitanijo, ki ji je fašizem posvetil največjo pozornost. Pet let nato, oktobra 1933, je napravil daljši obisk v manjši koloniji ob Rdečem morju v Eritreji, ki meji na abesinsko ali etijopsko cesarstvo, ter je s tem povdaril, da je Italija odločena zasledovati v Afriki posebne cilje in da tam pripravlja zgradbo velikega kolonijalnega cesarstva. Komur lani še ni bilo jasno, da ima Italija zares takšne namene, tega bo prepričalo letošnje potovanje italijanskega kralja v tretjo veliko italijansko kolonijo v Afriki, namreč v Somalijo, ki obsega ves južni del afriške somalske rti do Adenskega zaliva gor do abesinskega cesarstva.

Italijanska kolonijalna politika, ki ji gre na roke Velika Britanija in tudi Francija, gre torej za tem, da obkroži od vseh strani abesinsko cesarstvo, od severa skozi Tripolitanijo, od vzhoda skozi Eritrejo in od juga skozi Somalijo. Okrog in okrog obkrožena Abesinija, ki so ji vzeli vsako nesporedno zvezo z morjem, bi na ta način padla kot zrelo jabolko v italijanske roke in tisti poniževalni porazi, ki jih je Italija doživela proti koncu preteklega stoletja, ko je hotela zavojevati Abesinijo, bi bili poravnani in izbrisani s temi novimi podvigi italijanske želje po lastnem kolonijalnem cesarstvu v Afriki, ki bi naj v ničemer ne zaostajalo za francoskim, angleškim ali belgijskim.

Med vsemi kolonijami je bila Somalija najbolj zanemarjena. Italijan je po svoji naravi len, medtem ko je ta kolonija zahtevala pridnega udejstvovanja in vsakdanje marljivosti. Do l. 1929 je Italija obvladala prav za prav le četrtino tega, kar spada danes pod njeno Somalijo. Zasedla je obrežje, v notranjost si ni upala, niti morda celo ni marala. L. 1885 je s pogodbami dobila sicer pravico protektorata nad nekaterimi pokrajinami, ki so jih vladali samostojni sultani, toda dejansko svojega protektorata ni izvrševala. Sultani se za to niso brigali, Italija jih k temu pa prisiliti ni mogla. Leta 1905 je sansibarski sultan odstopil Italiji obrežno mestece Mogadisk. Italija je to divjaško naselbino malo pozidala, pogledala nekoliko tudi po okolici, postavila nekaj vojaških postojank, a to je bilo vse. Njeni guvernerji, ki so smatrali Mogadisk za kazensko službeno mesto, so sicer bombardirali osrednjo vlado v Rimu za denarno pomoč, da bi vsaj nekaj napravili iz te kolonije, toda Rim takrat ni imel nobenega denarja za kolonije in zato ni hotel poslušati jadikovanja svojih zastopnikov v kolonijah. Fašistični vladi je treba priznati vsaj to, da je znala vzbuditi zanimanje za zanemarjene kolonije. In res je prvi guverner Somalije, eden izmed štirih vodij, ki so korakali na Rim, grof de Vecchi, začel z obsežnimi deli v Somaliji ter je v ta namen tudi našel popolno podporo pri rimski vladi, ki ni štedila z denarjem za gospodarsko izkoriščanje te daljne kolonije. V šestih letih, kar je de Vecchi vladal v Somaliji, je deželo spremenil od meje do meje, podvrgel italijanski pokorščini vse sultane, vzpostavil italijansko veljavo povsodi ter dosegel, da je Somalija, razun na abesinski meji, dobila točno začrtane meje. Vrhu tega je na podlagi londonskega pakta Italija dobila še od Anglije l. 1924 velik kos novega ozemlja do reke Džuba, tako da meji italijanska Somalija sedaj prav na angleško Kenijo.

Somalija meri danes približno 500.000 kvadratnih kilometrov in je torej skoraz dvakrat tako obsežna kot kraljevina Italija sama. Na jugu se razprostirajo ogromne planjave med dvema velikima rekama **Vebi Scebeli in Džuba**, ki prinašata vse vode iz abesinskega gorovja. Džuba teče skoraj 1000 kilometrov po italijanski zemlji in je na razdalji 600 km pristopen za ladje. Tudi druga reka je pripravna za rečno plovbo. Te široke ravnine, ki segajo prav do morske obale, so prav za prav najbolj rodovitni del Somalije, med tem ko je gorovje divje, težko dostopno, večinoma brez vode in se dviga do 2.550 m. visoko. Obala sama je razkrhana, težko pristopna in bi bilo treba zgraditi pristanišča z velikimi stroški. Podnebje ni neugodno, saj so znani monsuni, ki leto in dan vejejo sem od morja, tako da je Somalija znana kot najbolj hladna dežela ekvatorijalne Afrike. Čistokrvni Somalci živijo kot premikajoči se rodovi (nomadi) v severnih delih kolonije, med tem ko so se naselila po ravninah kmetska plemena, pomešana z različno krvjo, a ki so se naselila že za stalno. Na obrežjih morja najdemo čudno mešanico plemen, ki je nastala iz glavnega arabskega korena z raznimi primeski iz Azije in Afrike. Vse prebivalstvo Somalije ne presega mnogo enega milijona. Italijanskega prebivalstva je okrog 2000, ki so razstreseni po vsej koloniji.

Italijanska vlada se je najprej oprijela obnovitvenega dela v prestolici Mogadisk. Nastale so moderne zgradbe, državne in zasebne, bolnišnice, cerkve, parki, lepe vile za uradništvo in udobno pristanišče. Pred 25 leti je bil Mogadisk še navadna obrežna vasica, danes šteje pa že 25.000 prebivalcev in je eno najlepših mest na vzhodni obali Afrike. Pristanišče, ki je požrlo mnogo denarja, lahko premaga danes 300.000 ton letnega prometa. Kolonijalna uprava je navezala na prestolico lepo omrežje cest, ki presegajo danes že 10.000 km, od katerih jih je 2000 km asfaltiranih za avtomobilski promet. Letos so dovršili tudi že prvih 115 km železniške proge, ki jo potiskajo neprestano naprej v notranjost dežele proti Abesiniji.

Poleg tega so posvetili seveda največ pozornosti povzdigi kmetijstva, saj je vrednost kolonije ravno v poljedelstvu. Somalija lahko daje velike množine pavole, sladkornih bambusov, ricinusa, banan in raznih oljnatih rastlin. Sreča za kolonijo je bila, da se je našel bogat zasebnik, knez Abruzzov, ki je vse svoje premoženje posvetil somalijski koloniji, kjer je izkopal že mnogo kanalov in postavil po deželi že mnogo poskusnih kmetijskih postaj za pridelovanje tropskega rastlinstva. Seveda je naletel, kakor vsa kolonijalna uprava sploh, na velike zapreke, ker domače ljudstvo odklanja ročno delo. Ročno delo je za domačina ponižanje in razžalitev. Treba bo še dolge in trde ter vztrajne vzgoje, predno bodo predrli led in prepričali domačina, da je tudi ročno delo nekaj časti vrednega. Dokler tega ne bo, bodo vsi napori več ali manj zaman. Italijana iz Italije pa tudi ne dobiš, da bi šel opravljat ročna dela v Somalijo.

Tudi živinoreja bo plodonosna, samo treba je naseliti pravo pasmo in jo zavarovati pred nalezljivimi boleznimi, ki so že tolikokrat pomorile na tisoče glav živine. Slonova kost ter razne dišave, kot med drugimi kadilo, se bodo nekoč lahko v velikih količinah izvažale iz Somalije.

Potovanje italijanskega kralja po tej koloniji, ki je združeno z velikimi slovestnostmi, naj ima v očeh italijanske vlade namen zvišati zanimanje domačega italijanskega ljudstva za te daljne kraje, ki se pripravljajo, da bodo doprinašali svoje k bogastvu Italije, a naj ima tudi ta mednarodnopolitični namen povedati svetu, da ima Italija »svojo kolonijalno voljo«, s katero bo nadaljevala izgradbo svojega afriškega cesarstva, posebno danes, ko se je na tem področju s takšno osvojujočo silo pojavil najnovejši tekmec — Japonska.

*

Proračun za 1935/36

Belgrad, 16. nov. m. Iz vrst narodnih poslancev se doznava, da bo Narodna skupščina sklicana k zasedanju na dan 20. t. m. Na tej seji bo finančni minister obvestil Nar. skupščino, da je predložil predlog proračuna za leto 1935-36. Skupščina bo proračunski predlog takoj predložila finančnemu odboru.

Osebne vesti

Belgrad, 16. nov. m. Semkaj je prispel naš berlinski poslanik Živojin **Balugdžić**; mudil se bo v Belgradu nekoliko dni.

Belgrad, 16. nov. Imenovani so **pri direkciji državnih železnic v Ljubljani** za svetnika 5. skupine strojnega oddelka ing. Ignacij **Vidic**, svetnik iste skupine kurilnice v Mariboru, za poverjenika 6. skupine strojnega oddelka ing. Ivan **Glih**, dosedanji poverjenik iste skupine kurilnice Ljubljana, gl. kolodvor, za višjega kontrolorja 6. skupine postaje Ljubljana gl. kol. Peter **Bradaška**, višji kontrolor iste skupine postaje Ljubljana, gor. kolodvor, za višjega pristava V. skupine kurilnice Ljubljana, gl. kol. Rudolf **Lavrič**, višji pristav kurilnice Ljubljana, gor. kolodvor, za višjega pristava 7. skupine kurilnice Maribor ing. Jože **Završnik**, višji pristav iste skupine kurilnice Ljubljana, gl. kol., za višjega kontrolorja 6. skupine postaje Ljubljana, gl. kol. Janez **Kastelic**, višji kontrolor iste skupine postaje Ljubljana gor. kolodvor, za kontrolorja 7. skupine postaje Ljubljana, gl. kol. Anton **Urbančič**, kontrolor iste skupine postaje Rakek, za višjega prometnika 7. skupine postaje Ljubljana, gl. kol. Viktor **Čotar**, višji prometnik iste skupine, postaje Ljubljana, gor. kolodvor.

Na poštni urad Slatina-Radenci je premeščena po službeni potrebi Gizela **Kumilar**, poštnobrzojavna manipulantinja 9. skup., s poštnega urada Dolenja Lendava.

Dobro in pravo

Predavanje prof. Fr. Vebra

Ljubljana, 16. nov.

Nocoj je priredilo v zbornični dvorani univerze Društvo za pravno filozofijo in socijologijo v Ljubljani zanimivo predavanje prof. Francèta Vebra, ki je podal ogrodje svoje nenapisane teorije o »dobrem« in »pravu«. Njegova teorija se opira na dve svojstvi človeka: 1. na normativno strukturo človeškega življenja, t. j. na pravilnostni vid, na sposobnost kaj kot pravilno ali nepravilno zagledati, 2. pa na dvojnost psihološkega izražanja človeka, kot kolektivnega, socialnega bitja (zgodovinsko izraženo v bajeslovni dobi človeštva) in pa kot individua (zgodovinsko pogledano od začetkov jonskih filozofov). Razvojno je na miselnem polju zavest kolektivnosti individua prvotnejša. Predpostavljaje ti dve svojstveni potezi človeškega bitja, izvaja Veber, da je pri presojanju (po prvem svojstvu) vprašanje, ali izvira miselnost iz socialno kolektivnega ali individualnega izraza: v prvem primeru spada izraz v področje juridike, v drugem pa v področje etike. En in isti predmet, isto dejanje, presojamo kot pripadniki kakega kolektiva kot pravo ali nepravo (juridično), kot individui pa kot dobro ali zlo (etično). Načelna razlika med dobrim in pravom potemtakem ni predmetna, objektivna, marveč v subjektu, kateri presoja. Dalje: razvojno prvotno je pravno izražanje, v smeri naprej pa je cilj zgodovine **dobro**, ne **pravo**.

Temu kratkemu predavanju je sledila zanimiva diskusija, v katero so posegli dr. B. Škerlj, dr. B. Furlan, dr. Fr. Zwitter, kateri je dopolnil izvajanja prof. Vebra z omembo miselnosti, ki ne izvira zgolj iz individua ali iz kolektiva, marveč iz šeg in navad, torej iz principov, ki niso kodificirani, torej niso pravni, na drugi strani pa niso individualni, kar je predavatelj kot dopolnilo pozdravil; dalje je izjavil dr. Bilimović, da ne priznava ostre ločitve, katero Veber postavlja, med individualno in kolektivno miselnostjo, marveč smatra vsako človekovo miselnost kot po kolektivih, v katerih živi, pogojeno. Diskusijo je zaključil predsednik društva, dr. Spektorski, kateri je poudaril, da se je porodila teorija prof. Vebra v sferi metafizičnega človeka in jo je kot tako sprejeti, pač pa pogreša med pojmoma bonum in iustum še nekega vmesnega tretjega: honestum. s. š.

PRI HRIPI, INFLUENCI IN PREHLADU

se priporoča navadno tudi mašaža; za masažo je dobra »Alga«. Pri hripi, influenci, prehladu namočite krpo z »Algo« in nalahno masirajte bolniku prsa, hrbet, roke, noge, vrat in čelo. Masaža z »Algo« ublažuje bolečine, krepi in osvežava bolnika. Po masaži nastopi mirno in zdravo spanje.

»Alga« se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 1 steklenica 14 Din.

(Reg. S br. 18117/32)

Pogrešana turista našli mrtva

Ljubljana, 16. novembra.

Kakor smo poročali, se je porodila v ponesrečenem Jožetu Jezeršku želja, da bi napravil daljšo turo na planine. Njegovi želji sta se takoj odzvala dva tovariša, katerima sta se pridružili še dve turistki, med njima Ema Černičeva. Na planine pa sta se odpravila nazadnje samo Jezeršek in Černičeva, ker so se ostali skesali. Založila sta se s pripravo za kuhanje in s hrano, ki bi zadostovala za približno 3 dni, nista pa vzela s seboj nobene vrvi, ki bi jo gotovo potrebovala na nevarnih mestih. Naslednjega dne, to je v nedeljo, 28. oktobra, je bilo vreme lepo, v ponedeljek pa je nenadoma nastopila gosta megla, kateri so sledili snežni viharji. Planinca sta si izbrala dolgo in nelahko turo z Velike planine na Konja, Planjavo, Okrešelj in naprej na Krvavec. Kakor so dognali, sta oba turista z Velike planine res odšla proti Konju, potem pa je za njima izginila vsaka sled.

Ker se Ema Černičeva v napovedanem času ni vrnila domov, je obšla starše huda slutnja. Emin brat Stanko se je v torek odpeljal s kolesom v Kamnik, iz Kamnika pa je odšel na Veliko in Malo planino ter preiskal tam vse koče. A njegovo povpraševanje je bilo zaman. V sredo se je vrnil domov brez vsakih podatkov. Tudi kamniški turisti in člani »Skale« so preiskali vse koče in zavetišča, razen Korošice, v Kamniških planinah, pa je bil tudi njihov trud brez uspeha. Zaskrbljeni starši so se do zadnjega tolažili z upanjem, da pogrešanca vedrita v kakšni zapuščeni planinski koči in čakata ugodnega vremena, da se vrneta v dolino. To njihovo upanje pa se je danes žal končalo z žalostno vestjo, da sta Jezeršek in Ema res postala žrtvi planin.

Tri ekspedicije iščejo

Kamnik, 16. novembra.

Kakor smo že v četrtek poročali, je podružnica SPD v Kamniku že odposlala ekspedicijo na Veliko Planino, da preišče pot proti Konju, Presedlaju in Korošici, po kateri sta krenila v nedeljo, dne 28. oktobra planinca Jože Jezeršek in Ema Černičeva. Ekspedicijo je v začetku oviralo slabo vreme, predvsem pa gosta megla, včeraj in danes pa so Kamniške planine brez vsakega oblačka. Od severa je zapihal močan veter in nebo se je zvedrilo, tako, da je imela ekspedicija manj težav pri nevarni hoji čez Konja. Včeraj je poslalo SPD še dve ekspediciji, in sicer eno na Kamniško in eno na Kokrško sedlo. Prva bo pregledala pota proti Planjavi in Logarski dolini, druga pa proti Krvavcu. Možno je, da sta mlada planinca srečno prešla prvi del poti od Velike planine proti Planjavi in da sta se ponesrečila šele v drugem ali tretjem delu planinske ture, ki sta jo nameravala napraviti. Prvi dan, to je v nedeljo, 28. oktobra je bilo še lepo solnčno vreme in prav verjetno je, da sta srečno prešla čez strmega in nevarnega Konja. Megla in veter sta ju dosegla šele okrog Kamniškega sedla, ali pa morda že pod Planjavo. Če pa sta srečno prešla čez Sedlo, ju je zajel snežni vihar pri prehodu čez grebene od Kokrškega sedla na Krvavec. Vse tri ekspedicije bodo natančno pregledale vsa pota in nevarna mesta, poleg tega pa bosta še lovska čuvaja iz Kamniške Bistrice, Lojze Kemperle in Franc Uršič, pogledala povsod pod prepadi v dolini Bele, na Kalcih in drugod. Vreme je zdaj prav lepo in bodo ekspedicije hitro napredovale kljub visokemu snegu, ki pokriva planine. Seveda pa je njihova pot združena s precejšnjim naporom in nevarnostjo, ker se bodo ob solnčnem vremenu pričeli trgati s skal sneženi plazovi, ki so najbrž postali usodni tudi obema pogrešanima planincema.

Strašna najdba

Prvo poročilo iz Kamniške Bistrice

Kamn. Bistrica, 16. nov. ob 6 zvečer.

Trud treh ekspedicij, ki so odšle iz Kamnika iskat pogrešana ljubljanska turista **Jezerška** in **Černičevo**, je bil danes dovršen z žalostnim uspehom. Ena teh treh ekspedicij je našla oba turista mrtva in zmrznjena pod snegom visoko v planinah.

Ponesrečena turista Jezerška in Črničevo je našla ekspedicija bratov Petra in Lojzeta Erjavška, članov kamniške podružnice SPD. Oba brata sta zjutraj odšla najprej čez Konja in ker tam ni bilo nobene sledi za pogrešancema, sta odšla čez Kamniško sedlo proti Okrešlju, nameravala pa sta še dalje čez Savinjsko sedlo v Logarjevo dolino, da pogledata, ako se nista turista na tej poti izgubila. Njuna domneva se je izkazala za pravilno. Nekako sredi pota med Kamniškim sedlom in Okrešljem sta opazila pod nekim previsom moleti kose obleke iz velikega kupa snega. Stopila sta bližje in presenečena ugotovila, da ležita pod snegom trupli turista in turistinje. Ker drugih turistov zadnje čase niso pogrešali, sta takoj vedela, da more tu iti le za Jezerška in Černičevo.

Sama sta bila seveda prešibka in preslabo opremljena, da bi mogla takoj spraviti obe trupli v dolino. Zato sta pustila trupli zakopani v snegu, ki ju še najbolje brani pred razpadom ter sta šla nato v Kamniško Bistrico ter nato sporočila v Kamnik o svoji strašni najdbi. Sodeč po legi obeh trupel se je mogla ta strašna planinska nesreča pripetiti približno takole: Oba planinca sta šla po napol strjenem snegu ter sta zašla na neki previs, nad katerim se jima je sneg udrl ter sta padla v globino, za njima pa se je usul plaz snega, ki ju je pokopal pod seboj. Morda sta se oba planinca ubila že pri padcu, morda pa ju je zadušil vlažni težki sneg. Brata Erjavška sta obe trupli odkrila ob pol 1 popoldne.

Jutri zjutraj odide iz Kamnika posebna reševalna ekspedicija, ki bo trupli odnesla v dolino in sicer najbrže v Logarjevo dolino, ker pot v Kamnik ni tako prikladna.

S tem žalostnim odkritjem je sedaj rešena uganka o obeh pogrešanih planincih, ki je tri tedne vznemirjala vso javnost. Ta strašna planinska nesreča bo brez dvoma napravila v vseh slojih globok vtis ter vzbudila sočutje z obema žrtvama naših planin ter z njunimi svojci.

Poročilo iz Kamnika

Kamnik, 16. nov. ob 8 zvečer.

Kakor blisk se je nocoj razširila po Kamniku vest, da so našli na planinah trupli pogrešanih planincev Černičeve in Jezerška. Kakor že na drugem mestu poročamo, so iskale oba planinca tri ekspedicije in še dva lovca, gorska vodnika brata Peter in Lojze Erjavšek iz Kamniške Bistrice, ki sta imela nalogo, da preiščeta Kamniško sedlo in pogledata po strminah in potih okrog Brane in Planjave, predvsem pa pot na Okrešelj. Reševalca sta prišla danes dopoldne na Kamniško sedlo. Videla sta takoj, da je še pred kratkim nekdo bival v koči na Kamniškem sedlu, kjer sta našla dva nahrbtnika. Ko sta ju natančneje pregledala, sta ugotovila, da odgovarjata popisu in da sta last pogrešanih dveh planincev. Takoj sta si mislila, da sta se planinca podala na kak krajši izlet s Kamniškega sedla in da sta se na tej poti ponesrečila. Mislila sta si predvsem, da sta šla na Brano ali pa na Okrešelj. Najprej sta šla pregledat pot, ki vodi s Kamniškega sedla na Okrešelj. Za to pot, ki se navadno prehodi v eni uri, sta rabila nad dve uri. Težko sta se pomikala naprej po zledenelem snegu, vendar pa sta bila dobro opremljena z derezami in sta si pomagala tudi z vrvjo. Ko sta prišla do najnevarnejšega dela poti, ki je zavarovana z debelo železno vrvjo, sta opazila pod seboj dve trupli. Pogledala sta natančnejše in sta res našla trupli Jožeta Jezerška in Eme Černičeve. Trupli sta ležali kakih 200 m pod potjo in kakih 300 m nad krajem, kjer so našli v letošnjem poletju okostnjak že več let pogrešanega delavca Gašpelina iz Primskovega. Oba reševalca sta se takoj vrnila v Kamnik in obvestila o najdbi kamniško tajništvo SPD. Tjnik g. Makso Koželj je takoj sporočil žalostno vest v Ljubljano Osrednjemu odboru, ki bo ukrenil vse potrebno, da obvesti svojce.

Sedaj ne bo težko uganiti, kako sta se planinca ponesrečila. Brez dvoma sta šla na Brano, kjer so še prejšnji teden bili kamniški planinci, da so prebarvali spominski drog s križem. Šla sta po znani poti, ki pa je v sedanjem zimskem času radi poledenelega snega in strmih plazov zelo nevarna. Lažja pa je v tem času pot navzgor kakor pot navzdol in se sklepa, da sta se najbrž ponesrečila, ko sta preplezala kline nad Kotliči, potem pa po strmem ledenem plazu zdrsnila navzdol in se nista mogla več ustaviti.

Jože Jezeršek

Pokojni Jože Jezeršek je bil rojen dne 21. decembra 1910 v Ljubljani. Njegov oče je upokojen strojevodja, ki živi s svojo ženo v Šiški, Knezova ulica 18. Jože je dovršil 5 ljudskih šol, 2 meščanski šoli, nato pa mornariško strojno šolo, v katero je vstopil pred osmimi leti. V tej šoli je bil dve leti, nakar je bil dodeljen na podmornico »Smeli«, na kateri je zvesto in vrlo služil 6 let. Njegovi predstojniki so bili z njim nad vse zadovoljni ter je napredoval do narednika mašinista. Po preteku 6 let službovanja na podmornici je izstopil iz mornariške službe ter se je vrnil domov, ker si je hotel v civilu ustvariti obstoj. Pokojnik je bil visok krepak fant, trezen in resen, izvrsten sportnik ter dober tovariš. Ni pa bil izkušen planinec, kar je morda povzročilo nesrečo. S Černičevo se je seznanil pred kakšnimi 14 dnevi in sicer na Brani, ko so razvijali žalno zastavo za pokojnim kraljem.

Ema Černičeva

je bila 21 letna hči posestnika v Streliški ulici 30. Dovršila je 4 gimnazije, poleg tega pa je obvladala tudi strojepisje in stenografijo, vendar pa ni bila v nobeni pisarniški službi, pač pa je vneto pomagala doma materi pri gospodinjstvu. Bila je visoko dekle, plavih las in navdušena ter izkušena turistinja.

Pretresljiv prizor na Eminem domu

Starši pokojne Eme Černičeve imajo, kakor znano, v Streliški ulici hišo in vinotoč. Nocoj okoli pol 7 se je oglasil pri Černičevih stražnik in jim sporočil žalostno vest. Ko je 55 letna mati ponesrečene Eme slišala strašno vest, v prvem hipu kar ni mogla verjeti, da je res. Potem pa je presunljivo zakričala in bruhnila v jok. Planila je iz hiše, kakor da tli v njej še vedno lučka plahega upanja, da se bo ponesrečena Ema nenadoma prikazala na cesti in ji planila v objem. Ko pa je spoznala, da hčerke ni, da je ne bo nikoli več, jo je nekaj stisnilo pri srcu, tako grozno stisnilo, da se je vse okoli nje zavrtelo. Uboga mati se je kakor mrtva zgrudila na tla. Nezavestno sta jo oče in Stanko odnesla na posteljo ter jo skušala zbuditi iz nezavesti z mrzlimi polivi in mokrimi obkladki. Ko je čez nekaj časa res prišla k sebi, so se ji začeli trgati iz srca tako obupni klici, da so bili presunjeni vsi, ki so nesrečno družino prišli tolažit. Pokojna Ema je bila njena miljenka in je zato materina žalost ob prebridki izgubi tolikanj bolj razumljiva.

Družinama obeh mladih ponesrečenih planincev izrekamo naše globoko sožalje!

Strašen zločin v Slovenskih goricah

Žena ubila s krampom moža ter ga s hčerko zavlekla v mlako

Maribor, 16. novembra.

Med Sv. Antonom in Sv. Andražem v Slov. goricah leži občina Cerkvenjak in v tej občini vas Smolinci. Ta je bila te dni pozorišče krvavega zločina, ki je razburil vso okolico ter se je o njem sedaj že razvedelo širom Slovenskih goric.

Okrvavljeno truplo v mlaki

Preteklo soboto, 10. novembra je gnal zjutraj okoli 6 pastir Franc Hrnja živino iz Smolincev proti Cerkvenjaku. Ko je prišel do vodnega jarka v globeli, mu je zastal korak. V jarku je ležalo človeško truplo, voda okoli ležečega pa je bila vsa krvava. V nepopisnem strahu je zbežal pastirček v vas ter sklical skupaj ljudi. Od vseh strani so vreli vaščani proti globeli. Izvlekli so truplo iz jarka, ugotovili, da je že trdo in mrzlo, ter spoznali v mrtvecu posestnika Janeza Bračka, čigar domovanje se nahaja kakih pet minut oddaljeno od usodne globeli. Ljudje so najprej ugibali, da je morda Braček padel sam v jarek v pijanosti ter utonil. Bil je namreč znan kot alkoholik in bi bila ta razlaga verjetna, če je ne bi takoj zavrnila okrvavljena voda in pa razbito sence na mrtvečevi glavi.

Kdo je morilec?

Braček je bil med ljudmi na slabem glasu. Pred leti je ubil svojega tasta, v mladih letih je bil večkrat predkaznovan radi tatvine, poznali so ga kot pohlepnega človeka — vse same slabe strani njegovega značaja, ki bi mu lahko pripravile smrtnega sovražnika. Morda ga je kdo pričakal v temni noči ter udaril s polenom po glavi, da se mu maščuje za storjeno krivico, nato pa ga je vrgel v jarek, da bi zakril sledove. Vse bolj pa se je v ljudeh zgoščeval sum proti najbližjim svojcem pokojnika.

Krvavi sledovi izdali...

Okoli jarka so se v mokri zemlji poznali sledovi dvojnih nog, večjih in manjših, oboji pa so bili sledovi — ženske. Poleg sledov pa se je vil izdajalski trak krvavih kapljic, ki so padale z razbitega čela ter kazale proti hiši pokojnika. Krvava sled je vodila do hiše, pa preko dvorišča do mizarske delavnice, v kateri se je pokojnik po navadi zadrževal. V delavnici je bila postelja, na kateri je Braček vedno spal. Na postelji, ki je bila prekrita s kocem, pa je manjkala posteljnina. Pač pa so pričali sveže pomit pod in razpraskane stene, da je nekdo tukaj skušal zabrisati sledi nekega dejanja ter ga prikriti tujim očem. Tu v delavnici je bil vozel razkritja, ki se je nato predočilo vsem v strašni, nepojmljivi resnici...

»Kje je Braček?« — »Ga ni doma«

Bračkov dom v Smolincih je pri sosedih znan kot torišče neprestanih družinskih prepirov. Tu je živel Braček na posestvu svoje 39 letne žene kot soposestnik. Oba sta imela pet otrok, najstarejša, 15 letna Klara, se je rodila še izven zakona. V soboto zjutraj je poslala Neža Braček po soseda Janeza Repča, da bi popravil peč. Povprašal je po Bračku. Hči Klara je rekla, da ne ve, kje je oče. Nato ga je šel klicat v mizarsko delavnico, ki jo je gospodinja pospravljala. Ta mu je odvrnila: »Ga ni doma.« V tem hipu pa je prihitel sosed Lovrec ves razburjen. »Neža, moža so ti ubili! V jarku na travniku leži mrtev.« In že so za njim prihajali drugi, v ozadju pa so možje nosili truplo ubitega. Žena je pri prvi vesti o umoru obstala kot okamenela. Bleda je stopila možem z žalostnim bremenom nasproti. Hčerka Klara pa je pri tej novici kriknila in zbežala v hišo.

Priče strašnega dejanja

Na dvorišču hiše so zablesteli orožniški bajoneti. Ljudje so nemudoma po odkritju zločina poslali po orožnike in začela se je preiskava. Najprej pri jarku, potem po sledovih do domače hiše in nato preiskava v hiši. Kmalu je bil zločin v vseh podrobnostih razgrnjen. Kratek čas je trajala preiskava, kratko je bilo zaslišavanje, potem pa so zaženkljali okovi na rokah osumljencev in sprevod se je napotil proti Št. Lenartu v sodne zapore...

Pri preiskavi so orožniki najprej odkrili smrtonosno orožje — hlevski kramp na tri roglje, ki je bil skrit v listju. Na ušesu orodja so se še razločno poznali krvavi sledovi, prav tako na ročaju. Potem so našli okrvavljeno stranico postelje in s krvjo prepojeno posteljnino. Napovedali so nato aretacijo ženi pokojnika Neži Braček, njegovemu svaku Janezu Brenholzu in vzeli s seboj še 15 letno Klaro. Doma so ostali pod varstvom sosedov le štirje otroci z mrtvim očetom. Zdravniška preiskava je nato pri raztelesenju ugotovila vzroke smrti: močan udarec s topim predmetom po glavi je zadel sence in zdrobil lobanjo.

Žena priznava: vzrok je pekel v zakonu

Neža Braček je priznala zločin. V vseh podrobnostih, brez želje po zakrivanju. Kakor, da je pri obračunu z možem obračunala obenem s svojim žalostnim življenjem, pripoveduje preiskovalnemu sodniku žalostno zgodbo svojega življenja:

Pred poroko z Bračkom so jo svarili. Poznala sta se že štiri leta pred zakonom, imela je z njim nezakonsko hčerko Klaro. Braček je bil na slabem glasu. Radi tatvine in nasilstva je bil že predkaznovan. »Zanesla sem se pa na njegovo skrbnost in pridnost, dopadlo se mi je, ker je bil lepo oblečen in mislila sem, da bova v skupnem življenju dobro izhajala. Sprva je šlo vse po sreči. Vedno bolj pa je udarjala v njegovem značaju na dan silovita pohlepnost in pogubna lakomnost, ki je povzročila prve spore. Posestvo sem prevzela za 9000 Din, sorodniki pa so tožili radi nizkega prevzema in sodišče je povišalo to vsoto na 50 tisoč Din. Zadolžila sva se in to ga je grizlo. Pretepal me je, prepirala sva se, nikoli mu nismo bili dovolj pridni doma. Pred nekako tremi leti sem morala bežati od njega k svojemu očetu. Mož je prišel za menoj, me napadel, oče je branil in mož mi je

pred mojimi očmi zabodel očeta

Oče je umrl, Bračka pa so obsodili na tri mesece zapora radi prekoračenja silobrana.«

Potem pripoveduje dalje o peklu v zakonskem življenju, ki jo je privedlo tako daleč, da je pred nekaj meseci pregovorila nekoliko znanih fantov, da so ji moža napadli ter ga pretepli. Fantje so bili radi tega kaznovani.

Kako se je dejanje izvršilo?

Neža Braček pripoveduje dalje: »V petek, 9. novembra, smo zvečer grabili okoli hiše listje. Mož je zopet godrnjal, da premalo delamo. Po večerji sva šli s Klaro v klet mlet na žrmlje. Prišel je za nama mož, pil jabolčnik in naju preklinjal: Preklete gnjuse in nemarnjače. Nato je šel proti listnjaku. Takrat sem se mu v jezi hotela osvetiti, šla sem za njim tiho, zgrabila v listnjaku kramp in z vso močjo udarila moža po glavi. Zastokal je in padel, jaz pa sem se vrnila v klet in mlela naprej. Čez nekaj časa me je obšel strah, da bi se mož jezen vrnil in me za udarec poplačal. Povedala sem hčerki o udarcu, vzeli sva luč in šli k mizarski delavnici, kjer mož ponavadi spi. Iz delavnice je prihajalo hropenje in stokanje.«

Vpričo hčerke — smrtni udarci

»Dala sem hčerki luč, sama pa zgrabila zopet kramp in stopila v delavnico. Zamahnila sem parkrat proti glavi z vso močjo, nato pa je stokanje utihnilo. S hčerko sva odšli k sosedu, tam sva pili nekaj vina in nato šli zopet nazaj.

Strah pred jezo — vzrok umora

Zopet sem se bala, da mož ni mrtev, da se je potajil in da se bo nad menoj radi udarcev strašno maščeval. S hčerko sva znova šli v delavnico. Mož pa je bil že mrtev. Dvignila sem ga s postelje, Klara je pomagala, in odnesli sva ga s težavo do jarka, kamor sva ga vrgli. Spotoma se je Klari, ki je držala mrtvega očeta za škornje pri nogah, sezul škorenj, vrgla ga je na tla, nato pa šla zopet ponj ter ga vrgla k truplu v jarek. Potem sva šli domov, pospravili in zabrisali sledove ter se podali k počitku.«

Vloga Janeza Brenholza

Posestnik Janez Brenholz je brat Neže Bračkove. Je poročen, oče treh otrok. O njegovi vlogi v tej strašni zgodbi je izpovedala Klara Braček sledeče:

»Ne vem, kako je oče umrl. Niti mati niti stric Brenholz niti jaz nismo bili udeleženi pri dejanju. Mati je samo šla iz kleti ter nato rekla, da je očeta malo udarila. Nato pa je prišel stric Brenholz, pomagal je materi mrtvega očeta dvigniti in vsi trije smo ga nesli na travnik. Mati in stric sta držala očeta za glavo in roke, jaz pa pri nogah. Hodili smo zelo počasi.«

Brenholz taji in ima alibi

Janez Brenholz pri zaslišanju taji vsako sokrivdo. Zvedel je za smrt svojega svaka šele v soboto od ljudi. Ne čuti se najmanj krivega. V noči od petka na soboto je bil ves čas doma, spal je v sobi z ženo in materjo in ni mogel istočasno nositi mrtvega svaka v jarek. Ne ve niti za kake nanaklepe svoje sestre proti življenju svaka.

Preiskava o dogodku, ki se v taki obliki v Slovenskih goricah že dolgo ni pripetil, se nadaljuje. Vodi jo sodišče v Št. Lenartu. Neža Braček in Janez Brenholz sta v zaporu, mala Klara Bračkova pa je izpuščena. Ljudje nestrpno pričakujejo nadaljnje izsledke preiskave, ki bodo popolnoma razsvetlili to strašno dejanje.

Iz življenja hitlerjevcev v Varaždinu

Varaždin, 15. novembra.

Hitro so se vživeli avstrijski gostje v nove razmere in skoraj so se že navadili brezdelnega življenja v Varaždinu. Z nastajajočim hladom so izginile z njihovih teles poletne modre srajce s kratkimi rokavi in tudi golih nog ne razkazujejo več. Vsi so se že dobro založili z zimsko obleko. Deloma so jo nakupili po tukajšnjih trgovinah, nekaj pa so jim je prinesli njihovi svojci, ki jih dnevno obiskujejo. Če se ne bi pozdravljali z rimskim pozdravom, jih sedaj nepoučen opazovalec sploh ne bi mogel ločiti od tukajšnjih domačinov, ker ne nosijo več enotne obleke.

Svoja stanovanja tako v skupnem taborišču kakor tudi v privatnih hišah so zasilno uredili, napravili najpotrebnejše pohištvo in se založili z vsemi potrebščinami za zimo. Mnogo, posebno »boljših«, se je namreč presililo iz taborišča v najete sobe. Oni, ki stanujejo v mestu, so videti večji »gospodje« in imajo tudi več svobode. Dočim morajo biti oni iz skupnega taborišča zvečer ob 21 doma in je vsak strogo kaznovan, če ne pride točno, se »gospoda« tudi po 21 še vedno kreta po tukajšnjih lokalih. Navadno se drže zelo ločeno in skrbno pazijo, da njihovega razgovora ne čujejo tudi drugi gostje.

Kljub velikemu domotožju — s solzami v očeh se poslavljajo od svojcev, ki se po pardnevnem obisku zopet vračajo domov — so disciplinirani in nihče ne pobegne. Seveda jih zadržuje tudi strah pred strogimi kaznimi, ki bi jih zadele, ako bi se vrnili v svojo domovino. Poleg tega pa tudi skrbno pazijo na manj zanesljive. Kako težko pričakujejo vrnitve, se je videlo pretekle dni, ko so vedrih obrazov čitali časopise, ki so poročali o pogajanjih avstrijskih nacijev z dr. Šušnikovo vlado. Z napetostjo pričakujejo nadaljevanja in uspešnega zaključka pogajanj ter tako zaželjene amnestije, ki bi jim zopet odprla vrata v domovino in v svobodo. Koliko je vredna domovina, vidijo sedaj, ko jim je nepristopna.

Simpatije domačinov so do njih zelo deljene. Razume se, da so trgovci in obrtniki naram njim zelo uslužni. Meščani so glede njih precej indiferentni, razen židov, ki jim naravno ne morejo biti ti ljudje simpatični. Večkrat so hitlerjevci sami krivi, da si odbijajo simpatije meščanov, o katerih se ne more trditi, da so kakšni oboževatelji Hitlerja. Ko so v filmu kazali »vodjo«, so vsi navzočni hitlerjevci pričeli ploskati, kar je izzvalo pri nekaterih drugih gledalcih žvižganje; ko so pa na platnu zagledali Dollfusa, so pa hitlerjevci pričeli žvižgati, kar je zopet izzvalo nejevoljo in ploskanje pri njihovih tukajšnjih protivnikih. Pametneje bi bilo, da bi se ob takih prilikah zdržali in s tem ne povzročali hrupa, ki gostom prav nič ne pristoja.

Ko so pred par meseci neko nedeljo priredili javni nastop s petjem, gimnastiko in godbo, kar je bila gotovo velika senzacija za Varaždin, so »Varaždinske novosti« čisto umestno pripomnile, da bi bilo zelo lepo in dobro, če bi tudi oni drugi »tam preko« bili tako tolerantni.

Mirno in počasi jim je teklo življenje, ko je te dni nenadoma prišlo povelje — gotovo od njihovih krušnih gospodarjev —, da se morajo pripraviti na pot. Baje že plove ladja iz Nemčije, ki jih bo prihodnji teden sprejela na Sušaku in odpeljala po Jadranskem morju, Jonskem morju, skozi Gibraltarsko ožino, okoli Španije in Portugalske, po Atlantskem oceanu skozi Rokavski kanal v Nemčijo, kjer jih bo izkrcala v Hamburgu.

Z deljenimi občutki so sprejeli to povelje. Nemčija jim je sicer druga domovina in tja so obrnjene oči njihovih voditeljev, ali Varaždin je vseeno tako blizu Koroške in Gornje Štajerske, da se tukaj počutijo dosti bolje. In njihovi svojci imajo tako blizu do njih!

Vsi bodo odšli; ostala bo tukaj samo mlada žena enega emigranta, po imenu Lina Weinberger iz Reichenfelsa v Avstriji, ki spi večno spanje v grobu na varaždinskem pokopališču. Prišla je pretekli teden na obisk k svojemu možu, pa je zaradi srčne kapi nenadoma umrla. Pokopali so jo v soboto ob navzočnosti nad tisoč hitlerjevcev, ki so ji ob odprtem grobu zapeli in njihova godba ji je v slovo odigrala par žalostink.

Ljubljanske vesti:

Mednarodna sleparija z milijonskimi posojili

Zagrebški žid Kornfeld obsojen na 8 mesecev zapora

Ljubljana, 16. novembra.

Mali senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. **Ivan Kral**, kot sosodnika sta fungirala gg. **Fran Kovač** in **Franc Gorečan**, je danes obravnaval mednarodno posojilsko sleparstvo, ki sliči na manipulacije mednarodnega sleparja Stavijskega v Parizu. V pojasnilo navajamo, da se je letos poleti pojavila v Ljubljani neka debelušasta postava v osebi sedaj pobeglega Steina iz Zagreba, ki je bil prej madjarski državljan. Stein je zasnoval velikanske sleparije z bančnimi posojilnimi posli. Pojavljal se je v najboljših restavracijah in je celo v odlični družbi šampaniziral v kavarni »Nebotičnik«. Tam je bila zbrana res elita, ki mu je lahkoverno verjela, da je zastopnik velike bančne tvrdke »Finsbury & South Place Securities Comp.« v Londonu. Mister Stein, ki je pravočasno pobegnil, čeprav ga je policija legitimirala, je sedaj neznanega bivališča.

Na zatožni klopi sta pa danes sedela dva človeka, od katerih je bil eden **Štefan Kornfeld**, rojen 31. julija 1879 na Braču, oženjen, privatni uradnik v Zagrebu, doslej nekaznovan. Mož je sivolas, gostih obrvi in napravlja vtis, da je žrtev Steinova, toda vse kaže, da je vedel, kako se je pričela akcija posojil v savski in dravski banovini. Stein je ponujal posojila celo občinam in raznim upravam, pa tudi premožnim tovarnarjem pod ugodnimi pogoji za 5%.

Državni tožilec g. **Branko Goslar** je naperil proti Štefanu Kornfeldu obtožbo zaradi zločinstva sleparije obrtoma in proti mlademu, brezposelnemu Ljubljančanu zaradi prestopka prevare.

Kornfeld pripoveduje . . .

Senatni predsednik g. Kralj je začel: »Kornfeld! Ali se čutite krivega?« — »Ne. Najmanje!« Kornfeld govori znano zagrebško narečje. — »Krivi ste v toliko, kar sami priznate. Kakor priče izpovedo, ste sami ljudi zavajali.« — »Najmanje!« — »S Steinom sta bila dogovorjena, da bosta v Ljubljani lovila bogate kaline v svojo mrežo!« — »Najmanje!« Obtoženec je nato pripovedoval, kako se je seznanil s Steinom, kako ga je Stein zaposlil kot »slugo«. Stein mu je govoril, da ima pooblastilo od londonske »Finnsbury« in da lahko plasira v Jugoslavijo milijarde dolarjev. Nato je pripovedoval, kako je nastopal v posameznih primerih. Stein je stanoval v hotelu »Metropol«. Hotel je kriti v vseh primerih samo svoje stroške. Stein je imel svojo zaročenko v Zagrebu, neko medicinko. Bila je nesrečna Olga. Večkrat mi je govoril, da se je telefonično razgovarjal z Londonom. Glavni zastopnik za Jugoslavijo je bil direktor Schreyer. Vedno je pravil, da bodo vsa posojila v kratkem rešena. Predsednik: »Za cenitev na Rakeku pri Gabrenji ste zahtevali 600 Din!« — »Nisem cenil. Samo pregledal.« — »Od Ivana Rahneta ste zahtevali 600 Din.« — »Samo za pregled!« — »Od Kocbeka 1000 Din.« — »Točno 1200 Din.« — »Tudi za pregled?« — »Da.« — »Od Menardija 1000 Din.« — »Ja.« — »Ni to veliko za eksperta!« — »To so vsi stroški za telefon, potovanje, dokumente in poslovne posle.« — »Povejte, ali niste rekli, da ste cenilec in inženjer?« — »Ne! Kdo more trditi, da sem se predstavil kot inženjer? Odgovarjam vse pred Bogom in svojo vestjo!« — »Pri Kocbeku ste izjavili, da ste zaprisežen cenilec angleške družbe.« — »Zakaj ni zahteval legitimacije?« — Predsednik: »Zato, ker so ljudje lahkoverni. Če bi jih več nasedlo, bolje vam!« Obtoženec ni dal odgovora. Predsednik: »Sami pravite, da veste, da je bil Stein prevarant.« — »Ne znam.« — »Vedeli ste, da je bil Stein izgnan iz Zagreba.« — »Izgnan, toda samo zaradi legitimacije.« — »Vedeli ste, da je bil Stein obče nevaren mednaroden slepar.« — »Samo zato, ker je hotel podkupiti detektiva v Zagrebu.« Obtoženec je nato navajal, da ni opazil, da bi bil Stein goljuf, vodil mu je vso korespondenco, tako družinsko, privatno in poslovno. Stein je bil baptist, pisal je pisma z uvodom »Gelobt sei Jesus Christus!« Steinov brat Stone mu je poslal iz Amerike 100.000 dolarjev. Stein je tožil, da mu hiše v Gradcu, na Dunaju in drugod nič ne neso. Govoril je, da je brat v Filadelfiji.

Ljubljančan - žrtev sleparja

Kornfeldovo zaslišavanje je trajalo dobro uro. Drugi obtoženec, mlad Ljubljančan, ki ni imel zagovornika, se je kratko in prostodušno zagovarjal. Predsednik: »Obtoženi ste, da ste pomagali v tej družbi.« Ljubljančan: »Jaz sem žrtev tega sleparja in Steina.« Kratko je povedal, kako se je seznanil s Steinom v nebotičniku. Stein mu je obljubil, da bo kot zastopnik angleške bančne družbe v Ljubljani dobival 5000 Din mesečne plače. Steinu samemu je on dal denar za razne potrebščine. Večkrat je plačal telefon. V kavarno »Metropol« je prihitel vratar: »Herr Stein! London ruft!« Vse mu je verjel. Bil je brez posla in zato je verjel, da bo šlo vse pošteno. Prostodušno je povedal: »Če bi vedel, da je to lopov, se ne bi spuščal v posle.« — Kornfeld: »Nikdar lopov! Tudi, če me obesite na smrt!«

Zaslišanje prič

Mnoge priče so izpovedale, kako so prišle v stike z mednarodnim sleparjem Steinom in Kornfeldom. Nekatere osebe so bile oškodovane za 600 do 1200 Din. Lesni trgovec Rahne Ivan iz Most pri Kamniku je nastopil kot priča. Državni tožilec: »Kako je to, da vas vedno goljufajo?« — Priča: »Smola!« — Predsednik: »Morate biti pred sleparji bolj trdni!« Priča je nato ironično pripovedoval, kako se je seznanil z mednarodnim goljufom. Ugodno bi bilo, če bi dobil tako ceneno posojilo. — Najoriginalnejša priča je bil Viktor Kocbek iz Kranja, ki je plačal Steinu in Kornfeldu za cenitev 1200 Din. Ima čisto premoženje, toda za tovarno je rabil večji kapital. Govoril je Stein vsak dan z Londonom. »Šele v Zagrebu sem zvedel, da je Stein velik lump,« je pripomnil g. Viktor Kocbek. Prečitane so bile nato razne izpovedbe, podane pred preiskovalnim sodnikom. Bilo je mnogo ljudi, ki so želeli dobiti ceneno angleško posojilo, toda so bili previdni. Mednarodni goljuf Stein je ponujal posojilo celo ljubljanski občini v znesku sto milijonov. Stein je okrog govoril: »Z gospodom županom sva kot bratca!« Stein je najel posredovalca, da bi mariborska občina najela angleško posojilo 40 milijonov.

Državni tožilec je zahteval obsodbo obeh obtožencev, branilec Kornfelda dr. Kreč pa je poudarjal, da je Kornfeld le žrtev mednarodnega sleparja.

Sodba

se je kratko glasila: **Štefan Kornfeld zaradi zločinstva prevare osem mesecev strogega zapora.** — Predsednik: »Ali sprejmete kazen?« — Kornfeld: »Kako naj sedim osem mesecev po nedolžnem!« Prijavil je priziv in revizijo. **Ljubljančan je bil popolnoma oproščen,** ker je bilo jasno, da je postal žrtev dveh mednarodnih sleparjev.

Franc Jevšnik - 70 letnik

Ne vidi rad, če ga kdo pohvali in morda mu ne bo prav všeč, ko bo bral te vrstice, pa je vredno, da se ga spominjamo ob njegovi 60-letnici tudi v našem listu, čegar naročnik je polnih 30 let.

Tam blizu Rožne doline, pa že na ljubljanskem pomeriju, ima g. Jevšnik svoj prijazni dom s skrbno obdelanim vrtom, kjer živi kot upokojeni dohodarstveni uradnik v krogu svoje drage družine. A dasi v zasluženem pokoju, ne more mirovati, ker je od mladosti iz svoje rojstne hiše tam doli sredi lepih zdolskih vinogradov vajen trdega dela.

Ker je več let preživel v župniji Vič, se mu je posebno priljubila cerkev sv. Antona. Tja je njegova stalna pot vsako nedeljo in praznik, mnogokrat pa tudi med tednom. Tam si utrjuje svojo zvestobo do Boga in do Cerkve. Zato pa tudi ni cerkvene slovesnosti, pri kateri ne bi bil med prvimi, in ne cerkvene organizacije, pri kateri ne bi takoj prijel za delo, pa naj bo to Apostolstvo mož ali Katoliška akcija ali Krščanska šola ali karkoli. V Vincencijevi konferenci deluje neumorno že nad 15 let. V prejšnjih letih pa se je prav pridno udejstvoval tudi pri vseh katoliških kulturnih organizacijah.

Vsi, ki ga poznamo, mu k njegovi 60 letnici čestitamo ter želimo, da bi še mnogo let mogel posvečati svoje moči in svoje delo v čast božjo, blagor bližnjega, posebno pa v veselje svoji dragi družini.

*

⊙ **Mohorjeve knjige za leto 1935 so prišle** in se dobijo v **Ljudski knjižnici, Miklošičeva cesta 7.** Kdor je tukaj naročil Mohorjev dar, naj pride po knjige od 8 in 12 in od 2 do 6. Poštnina znaša za ude 3 Din. Istotam se sprejemajo tudi novi naročniki.

⊙ **Žrebanje efektne loterije »Poštnega doma« v Ljubljani** bo nepreklicno dne 8. decembra t. l. Prvi dobitek je moderno pohištvo za spalnico z opremo vred in pohištvo za kuhinjo, drugi dobitek je zapravljivček s konjem, tretji je šivalni stroj. Sledi še 397 drugih krasnih dobitkov. Srečke po 10 Din se dobe pri vsaki pošti. Z ozirom na socijalne in kulturne cilje »Poštnega doma« se občinstvo vljudno vabi, da s čimvečjim nakupom sreček podpre to koristno in plemenito akcijo.

⊙ **Proti beračenju otrok.** Priobčili smo poziv mestnega socialnega urada, naj občinstvo ne daje potuhe številnim beračkom, ki pod pretvezo prodaje cvetlic in drugih predmetov nadlegujejo stranke na ulici, na stanovanjih in javnih lokalih. Mestni socialni urad pa namerava poseči z odločnim dejanjem še dalje. Predlagati namerava namreč banski upravi, naj odvzame takim staršem, ki pošiljajo svoje otroke pod različnimi beraškimi pretvezami na cesto, vso pravico do vzgoje ter da se ti otroci, za katere se je bati, da postanejo v bodoče stalni gostje kriminala, izroče kakšnemu vzgajališču. Predvsem pridejo tu v poštev štirje otroci neke družine na Viču, ki stalno beračijo in nadlegujejo ljudi po mestu, starši jim pa dajejo potuho. Pri teh res ne pomaga nobena kazen, ne svarilo. Tudi razne male prodajalce nogavic in podobnega čaka ista usoda. Pričakovati je, da bosta banska uprava in sodišče predlogu socialnega urada ustregla, potem nemara res izgine z ljubljanskih ulic ta čuden, demoralizujoč pojav.

Danes brezplačna pokušnja

EXPRES KAVE

na novem najmodernejšem aparatu v automatičnem buffetu

„RIO“

⊙ **Nevihta nad Ljubljano.** Predsnočnjim je divjala nad Ljubljano in nad Ljubljansko kotlino velika nevihta, spremljana z obilnim dežjem in grmenjem. Dasi je trajala le dobro uro, vendar je imela toliko padavin, da sta Sava in Ljubljanica včeraj zopet močno narastli, vendar ne v taki meri, da bi prestopili bregove.

⊙ **Ribji trg** je bil včeraj dobro založen z domačimi sladkovodnimi in tudi z morskimi svežimi ribami. Na morju se je ribji lov nekoliko zboljšal, tako da je bilo pripeljanih na trg nekoliko več sardel in sardin, ki jim v Ljubljani napačno pravimo sardoni, dasi se od sardin v škatlah ne razlikujejo po drugem, kakor da so na trgu sveže, v škatlah pa konzervirane. Pravi sardoni so večje ribe. Na trgu je bilo tudi nekaj tunine, ki se je podražila na 26 do 28 Din za kg. Ako ne pride vmes kaj posebnega, ne bo tunina v Ljubljani nikdar več dosegla one horendne cene, kakor jo je včasih, ko je veljala tudi po 56 Din kg. Sladkovodne ribe so držale svoje stare stalne cene. Tudi žabe gredo še vedno v denar, vendar jih je bilo včeraj na trgu manj kakor prejšnji teden.

⊙ **Velenjska elektrika zagori 1. dec.** Na Črnučah z vso naglico vrše dela za povečanje tranformatorskih naprav, ki so potrebne za dovajanje velenjskega toka ljubljanski elektrarni. Ako ne pride do kakšne nepričakovane zapreke v montiranju aparatov, kar pa ni verjetno, potem bodo ta dela dovršena že do konca tega meseca, tako da bo velenjska elektrika zagorela v Ljubljani že na narodni praznik dne 1. decembra. Kablovodi bodo pa dovršeni že mnogo prej, vsaj prihodnji teden. Včeraj so mestni delavci dokončavali zadnja dela pri napeljavi kabla od ljubljanske elektrarne do Česnjeve elektrarne v Tacnu. Ta kabel bo danes že dovršen. Nato bodo ti delavci na razpolago za polaganje kabla od Črnuč do ljubljanske elektrarne. Kranjske deželne elektrarne, ki so bile dolžne položiti kabel od Črnuč do mestne meje, so svoje delo že dovršile, čaka le-še delo v mestnem delu, ki ga mora opraviti mestna elektrarna sama. To se bo zgodilo v nekaj dnevih. Šibko-točni kabel je sicer že položen, na dovršitev čaka sedaj samo jako-točni kabel.

Imeniten predlog

Z regulacijo Marijinega trga ni bilo še rešeno vprašanje, kam naj pride Prešernov spomenik: ali naj ostane tam, kjer je, ali pa naj ga prestavijo drugam in kam?

O tem težavnem vprašanju so modrovali te dni »odborniki za premestitev Prešernovega spomenika« kar na licu mesta. Bil je to pravcati komisijonelni ogled. Možje so z zadovoljstvom ugotovili najprej to, da imajo oni prav; opazovali so namreč ljudi, ki prihajajo po Miklošičevi cesti na trimostje, pa je vsak zaklel ali se začel saj grdo držati, ko se je moral spomeniku nekoliko izogniti.

Potem so pa gledali gospodje odborniki na drugo stran in tam so videli, da hodijo ljudje, ki prihajajo iz Wolfove ulice, prav srečni in zadovoljni na trimostje in naprej.

Pa so gospodje po tehtnem preudarku dognali da je to krivca. Vsi smo enakopravni, oni z Miklošičeve ceste in oni iz Wolfove ulice — torej je treba spomenik prestaviti. Ampak kako?

Pa so gospodje odborniki uganili tako-le:

Pod spomenikom naj izkopljejo primerno globoko jamo, tako da bodo delavci lahko montirali pod spomenik krogle, saj razumete, »Kugellager«, kakor jih imajo noge na klavirjih. Spomenik naj potem s škripci nekoliko dvignejo do višne trga ali ceste, potem ga bodo pa prav lahko porinili pred Mayerjevo hišo. Tam naj stoji pol leta, da se bodo tudi oni iz Wolfove ulice nekoliko jezili nad njimi, nato naj ga pa prepeljejo zopet za pol leta nazaj, pa bo za vse prav.

Tako so uganili gospodje »odborniki«, in če ti tako pravijo, bo že prav tako . . .

Rejeni, ki se vsled svoje debelosti slabo počutite,

pijte znamenito

Rogaško slatino

„DONAT“ vrelca

Vprašajte Vašega zdravnika!

Mengeš

V Mengšu je bilo spomladi ustanovljeno pevsko društvo »Mengeš«, ki je nastopilo že pri proslavi 50-letnice Mengeške godbe. Zdaj je oblast potrdila pravila in pevsko društvo je pričelo z živahnim javnim delovanjem. Predsednik društva in pevovodja je g. Peter Lipar ml., tajnik pa g. Jurij Stopar. — Novo industrijo dobimo menda kmalu v Mengeš. Na zemljišču ob cesti, ki vodi iz našega trga proti postaji v Jarše, bodo v kratkem pričeli zidati poslopje kemične tovarne. Vse formalnosti so že urejene. — Naš sportni klub se je včlanil v nogometno podzvezo in bo igral tudi prvenstvene tekme. Prvo poizkusno tekmo je odigral v nedeljo z »Diskom« in ga zasluženo porazil s 5:0. Tudi smučarski klub se prav uspešno pripravlja na zimo. V nedeljo bo imel v šolskem poslopju občni zbor.

Višnja gora

Višnjegorska godba spet obnovljena. Po dolgem času se je zopet oglasila višnjegorska godba. Mislili smo že, da je zaspala za vedno. Že pet let nismo čuli njenih glasov. Višnjegorska godba je bila znana po vsej Dolenjski. Kjer je bila kaka večja prireditev, povsod je bila skoro vedno tudi naša godba zraven. Pred petimi leti pa so se pričela v godbi trenja in razpori, katerih pa kapelniki niso znali ublažiti, in tako se je godba razšla in zaspala. Celih pet let so ležali instrumenti v garderobi in se kvarili. Dobili smo pa novega, mladega in agilnega organista g. Avgusta Fabjana, ki je silno razgibal višnjegorsko kulturno življenje. Komaj je prišel, že je izboljšal cerkveno petje. Pa ni ostal samo pri svoji dolžnosti, ampak je osnoval pevski zbor Prosvetnega društva in uspehi so se kmalu pokazali. Par mesecev je preteklo, pa smo dobil koncert Pevske zveze v Višnji gori, ki se je vršil največ po agilnosti g. Fabjana. Zdaj pa se je vrgel g. organist še na godbo in pričel z vajami. Težak je bil začetek, saj je bilo veliko inštrumentov pokvarjenih, katere je bilo treba dati popraviti, kar je v današnjih slabih časih velika žrtev za Prosvetno društvo. Ta tudi z ljudmi je imel velike težave, saj jih je moral, vsaj nekatere, najprej naučiti not. Vendar je pa g. organist premagal vse težave in o božiču, pravi, bo godba že nastopila. Pri njegovem požrtvovalnem delu mu želimo obilo uspeha!

Novo mesto

Katoliška akcija v Novem mestu otvori serijo svojih skioptičnih verskih predavanj jutri, v nedeljo. Lansko leto so bila ta predavanja vedno v lepem številu obiskana od našega občinstva. Upamo, da bo tudi letos tako. Predaval bo g. prošt K. Čerin o temi: »Cerkev in žena.« Predavanje bo v dvorani Prosvetnega doma ob 16.30.

Izreden pojav. Na vrtu tukajšnjega založnika pivovarne Union g. Bajerja rastejo še sedaj krasno duhteče vijolice. Za ta čas, ko narava počiva in je tudi ostalo cvetje že odmrlo, je to nekaj res izrednega.

Velik obisk na sejmih. Na sejmih, ki so se vršili zadnje čase v mestu in okolici, je bil izredno velik obisk. Ljudje rabijo gotovino za plačilo davkov in obrokov svojih dolgov, zaradi česar skušajo vse svoje blago, zlasti živino, spraviti v denar, da poravnajo svoje obveznosti, četudi z nizkimi cenami.

Mariborske vesti

☐ **Žalni koncert Ljudske univerze v Mariboru** ne bo dne 30. novembra, ampak v torek, dne 20. novembra ob 20. uri zvečer v frančiškanski cerkvi.

☐ **Sklepi stalnega mestnega odbora neveljavni!** Nedavno smo na tem mestu dvomili o veljavnosti sklepov takozvanega »stalnega mestnega odbora«, ker še ni izšel tozadevni pravilnik. Zanimivo je, da je naše stališče zavzela tudi banska uprava, ki je sedaj izvršitev sklepa mestnega sveta o izvolitvi in funkciji stalnega odbora zadržala. Ker pa je stalni mestni odbor že začel poslovati ter je imel že več sej, na katerih je sklepal o raznih važnih odločbah, se bo zadeva uredila sedaj tako-le: Del sklepov, ki spadajo v kompetenco mestnega predsednika, jih ta odobrava kot njemu stavljene predloge. Del sklepov, ki spadajo prav za prav v kompetenco mestnega sveta, smatra predsednik kot njemu stavljene predloge ter jih kot take predlaga mestnemu svetu; nujne akte, ki jih zamore pa mestni predsednik reševati proti naknadni odobritvi, bo predložil mestnemu svetu v naknadno odobritev. Na ta način bo začasno ostal »stalni odbor« le posvetovalni organ mestnega župana, dokler se njegova kompetenca ne uredi s pravilnikom. Potemtakem bi bili dosedanji sklepi stalnega odbora neveljavni in bo moral mestni svet razpravljati o nekaterih važnih komunalnih zadevah, ki jih je odbor že odobril, med drugim tudi o oddaji dvorane Ljudske univerze Zvezi kulturnih društev za prirejanje kino-predstav.

☐ **V spomin na osvoboditev Maribora** bo imel mariborski 45. pešpolk dne 21. t. m. svojo krstno slavo.

☐ **Komorni pevski zbor.** Pod vodstvom bivšega dirigenta aMriborske Glasbene Matice g. Vasilija Mirka se ustanavlja v Mariboru »Komorni pevski zbor«, v katerem bodo v glavnem priznani mariborski solisti, ki po večini dosedaj niso sodelovali pri nobenem obstoječih zborov.

☐ **Premiera prve letošnje veseloigre »Gugalnica«** bo v soboto, 17. t. m. Delo odlikuje izborno izbran siže, prav teatrsko pisana vsebina, vzeta z bistrim opazovanjem iz vsakdanjega življenja ob času razuih deflacij. Režija je Kovičeva, nastopijo Dragutinovičeva, Zakrajškova, Starčeva, Kraljeva, Savinova, Fabjan, Gorinšek in Blaž. Bloki veljajo.

☐ **Meškova razstava.** Študijska knjižnica je razstavila v čitalnici Meškova dela, primere njegovih rokopisov in važnejšo literaturo o njem. Razstava vsebuje poleg izvirnih izdaj tudi mnogo prevodov in ostane odprta do 24. nov. Vstop prost vsak delavnik predpoldne od 9 do 12.

☐ **Zanimiv šahovski turnir.** V četrtek zvečer se je odigral v kavarni šahovski brzoturnir, ki se ga je udeležilo 8 najboljših mariborskih šahistov. Izven konkurence se je udeležil turnirja tudi naš mednarodni mojster Vasja Pirc, ki je igral z vsakim igralcem s konjem manj ter kljub temu dosegel največ točk in prvo nagrado. Drugi za njim je Mesiček, tretji Ostanek, četrti Kukovec, peti in šesti Hribar in dr. Špindler. Turnir je vodil Franjo Golec. Zanimiv je bil turnir tudi v toliko, da so dobili vsi igralci od prvaka do zadnjega lepa darila, pa je darov še preostalo za prihodnjič!

☐ **Slabo razsvetljen Slomškov trg.** Ta trg spada med najlepše in zelo prometne, po noči pa je najslabše razsvetljen. Nujno bi bilo treba namestiti nekaj žarnic v okolici pošte, zlasti pri vhodu v Orožnovo ulico.

☐ **Razpored zgradarine in davka na rente** za l. 1934. je razgrnjen pri davčni upravi Maribor-okolica v sobi št. 15. od 19. do 26. nov.

☐ **Nakup konj ustavljen.** Mestno poglavarstvo v Mariboru obvešča, da se je po naredbi vojnega ministrstva ustavil nakup konj za vojaštvo. Pričetek ponovnega nakupovanja bo pravočasno objavljen v časopisju.

☐ **Lekarniško nočno službo** v prihodnjem tednu od 18. do 25. t. m. ima Königova lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Aleksandrovi cesti.

☐ **Trg za ribe.** Prodajali so včeraj na trgu morske in sladkovodne ribe. Sardilice so bile po 12, očade po 16, jegulje po 26, karpi po 15 Din za kg.

☐ **Denarja ko toče...** Mariborska občina je dobila te dni 300.000 Din nakazanih. Prispel je prvi obrok nakazila — 50.000 dinarjev — samega 25 parskega drobiža. Denarja je bilo res »na kupe« v 60 vrečah, vsaka težka 17 kg, vsega skupaj pa 1080 kg teže. Baje prejme občina tudi še ostalih 150.000 Din v takem drobižu in samo 100.000 v srebru. Skupna teža 25 parskega drobiža bo 4320 kg. Pred tatovi bo varen, saj bi rabili zanj vagon ali pettonski avto. V mestni blagajni niso imeli prostora za toliko denarja, pa so ga morali shraniti v tresorjih Mestne hranilnice.

☐ **Apih in Vrunč znova pred sodnike.** Stol sedmorice v Zagrebu je razveljavil prvo obsodbo učiteljev Apiha in Vrunča, ki sta bila obsojena letos poleti vsak na 6 mesecev zapora. Vršila se bo proti obema ponovna razprava. Oprostilno razsodbo proti ostalim obtožencem v omenjenem znanem komunističnem procesu je stol sedmorice potrdil.

Celje

☞ **Najlepša spomenik Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Celju** bomo postavili, če bomo zgradili dom, kjer bodo dobili zavetišče naši najbednejši, jetičniki. Na zadnji seji Protituberkulozne lige je bilo sklenjeno, naj bi njeni zastopniki v meddruštvenem odboru za postavitev spomenika pokojnemu kralju predlagali, da se postavi v Celju azil za jetičnike. Kakor smo že poročali, je sestavljen odbor, ki naj vodi vse priprave za spomenik, rešitev, kakšen spomenik naj se postavi, se pa prepušča širšemu odboru, ki ga sestavljajo zastopniki vseh društev. Pozdravljamo gornjo misel Krajevne protituberkulozne lige, o kateri smo prepričani, da bo našla med celjskim občinstvom mnogo pristašev. S tem bi najlepše počastili spomin našega kralja, na drugi strani pa rešili za naše mesto in okolico važno socijalno vprašanje.

☞ **Dar Vincencijevi konferenci.** Ravnatelj podružnice Vzajemne zavarovalnice v Celju g. Mihelčič je daroval celjski Vincencijevi konferenci 100 Din namesto venca na grob uradnika Vzajemne zavarovalnice g. Jožeta Magistra.

☞ **Diplomiran** je bil na zagrebški pravni fakulteti g. Luznik Mirko iz Celja. Iskreno čestitamo!

☞ **Nesreča pri podiranju drv.** V četrtek, dne 15. novembra sta se 21 letni Kocjančič Ivan in 32 letni Avgust Pfeifer, oba gozdna delavca, pri podiranju drevja v Jurkloštru hudo poškodovala. Deblo je padlo na njiju in zlomilo Kocjančiču desno nogo in mu poškodovalo roko, Pfeiferju pa zlomilo desno nogo. Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

☞ **Za kresijo** se nateče ob vsakem deževnem vremenu pravcato morje. Priporočali bi našim mestnim svetnikom, da bi si včasih malo ogledali ta okras celjskega mesta in poten. skušali kaj ukreniti.

Velike poneverbe pri zagrebški občini

Zagreb je dosegel letos žalosten rekord. Pri mestnem poglavarstvu so v tekočem letu ugotovili pet poneverb v skupnem znesku 3 milijonov in pol Din. Že leta ni bilo pri zagrebški mestni občini slišati kaj takega in vsi ljudje so bili prepričani, da je v denarnem poslovanju vse v najlepšem redu. Ko je mestni uradnik Marijanac izvršil samoumor je bila vsa javnost uprav neverjetno iznenadena. Marijanca so vsi imeli za najbolj poštenega moža. Še bolj je iznenadilo zagrebško javnost odkritje poneverbe mestnega blagajniškega kontrolorja Šoštariča, ki je bil po mnenju vseh najbolj pošten in premožen človek. Sledilo je odkritje še treh poneverb, ki bi bile že davno odkrite, če bi bilo pregledovanje knjig vestnejše ne samo od strani mestne občine, marveč tudi od strani banske uprave.

Dne 1. marca so odkrili, da je Marijanac poneveril 250.000 Din. Marijanac je izvršil samoumor. Dne 1. maja je bila odkrita poneverba Šoštariča. Poneveril je dva milijona in pol na škodo mestne občine, 300.000 Din pa na škodo gasilske čete »Zvijezda«. Šoštarič je sam šel na državno tožilstvo, kjer so ga pridržali v zaporu. Dne 1. septembra so prišli na sled, da je uradnik Pezič poneveril 96.000 Din. Pezič je poskusil samoumor, pa je ozdravil. V novembru pa so odkrili še dve poneverbi. Mestni upokojenec Hanževački je poneveril nad 300.000 Din, ko je bil še v službi, mestna uradnica Erna Gal pa je poneverila 112 000 Din. Skupni znesek poneverjenega denarja znaša tedaj nad 3 milijone in pol dinarjev. Od tega je doslej dejansko kritih samo 150.000 Din, kritje v znesku poldrugega milijona pa je zajamčeno. Zaradi teh poneverb so pri mestni občini v Zagrebu popolnoma reorganizirali denarno poslovanje in izmenjali del uradništva.

Župnik Franc Rajčevič 70 letnik

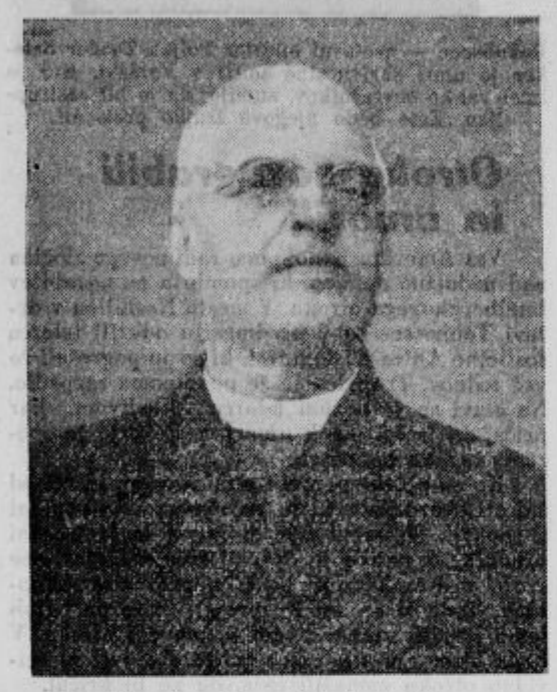

Vogljanska duhovnija bo jutri vsa svečana. Njen dušni pastir slavi 70 let življenja! Rodil se je 18. nov. 1864 na Trati v Grivarjevi hiši. Že od 19. julija 1890 je duhovnik. Duhovska pot ga je vodila skozi Brezovico in Vipavo, kjer je bil kaplan. Potem je župnikoval v Trnju, v Grahovem in v Lučinah. Sedaj pastiruje v Vogljah pri Šenčurju.

G. župnik Rajčevič je bil vseskozi zvest služabnik svoji Cerkvi in navdušen narodnjak — prepoln otroške ljubezni do rodne zemlje. V obrambo Cerkve in domovine ne štedi besedi! V teh načelih zna biti čudovito odločen. G. jubilant je tudi mož finih manir, ki si na mah pridobi ugled v vsaki družbi. Je mehka pesniška duša, ki veliko piše ljubljenim sobratom v verzih, ki mu napitnice nevede uhajajo v rime, ki ima tudi v Lampetovih »Drobtinicah« ovekovečene dokaze svojih pesniških talentov. Vse življenje g. 70-letnika je ena sama ljubezniva dobrota do vseh! Kamor pride, tam imajo otroci semenj. Otroci veselo pozdravljajo: Hvaljen Jezus, on pa za odgovor vsevprek »nežke« deli! V Lučinah mu je umrla srčno ljubljena sestra. On je bil njen srečni dedič. Imel je namen, da vso dediščino prepelje v Voglje. Toda že na pokopališču so ga obdali reveži ter prosili za to in ono. G. Rajčevič je v svoji dobrotljivosti vse obljubil in vso dediščino razdal, da ni bilo kaj peljati v Voglje.

G. slavljenec je v Vogljah beneficijat, a že od nekdaj vsled svoje častitljive dobrotljivosti, ki vsem prija, nosi častni naslov »Vogljanski prošt«. G. jubilantu niti na misel ne pride, da bi komu zameril ta naslov. Zato je že marsikdo resno verjel, da je v Vogljah proštija.

Vogljani in Vokljani kar tekmujejo, da bo sedemdesetletniška proslava tem lepša. Saj so bili tudi ti deležni jubilantove dobrotljivosti že v veliki meri. Elektrika v cerkvi in župnišču je njegov dar! In cerkev se že več let vzdržuje z njegovimi tisočaki! Zato bodo jutri duhovljani g. jubilantu pri zahvalni službi božji iz dna duše prosili Boga: Večni Oče, ohrani nam g. 70-letnika še mnogo let v čilosti in dobroti! Po sveti maši mu bodo pred cerkvijo slovesno čestitali k 70-letnici, popoldne pa se mu bodo v Voklem na slavnostni akademiji zahvalili za obilico dobrot.

Kaj pravite?

Naša vas ni tako imenitna in znana, kakor so Butale, zadnjič pa je le malo manjkalo, da ni postala v najkrajšem času tako slavna, kakor ona vas na Tirolskem, kjer je župan pogruntal padajoči denar. Vedno pravite, da je le nezaupanje v denarne zavode krivo današnje stiske. Pri nas pa imamo odličnega moža, ki je v tem vprašanju znal najti pravo pot. Takole je rekel: Vsi moramo smatrati stare hranilne knjižice kot enakovredne gotovini, pa je mizerije konec. Ponosni smo bili, da je le zdrava misel zrasla v naši vasi. Naš voditelj pa ni ostal samo pri besedah, temveč nam je pokazal tudi praktičen primer. Kot predsednik nekega odbora je v decembru 1933 prejel 26.734 Din gotovine. Da dokaže naš novi patent, je denar spravil v svoj žep, za odbor pa je s starih hranilnih vlog dal dobropis za enak znesek. Vidite torej, kako dobre sadove obrodi zaupanje. Če bi vsi tako delali, pa bi bilo današnje stiske kmalu konec. Pa ti pride vmes oblast in zahteva, da vrne naš odličnik gotovino nazaj, sam pa obdrži stare hranilne knjižice. Kaj pravite, kdo ima sedaj prav, naš predsednik ali oblast.

Advokat dr. V. Kisovec v Beogradu

ima svojo pisarno v **Kralja Milana ulici 3**, mezanin telefon 28-478

Koledar

Sobota, 17. novembra: Gregorij Čudodelnik, škof; Saloma, devica; Viktorija, mučenica.

Osebne vesti

— **Zlata poroka.** Iz Kolovrata nam poročajo: V nedeljo, 11. novembra smo imeli tudi pri nas v gorskem kotu redek jubilej — zlato poroko. Zakonca Franc in Marija Lešnik iz Borja, oba častitljive starosti, sta v lepem krščanskem življenju, v delu in molitvi preživela 50 let zakonskega življenja. V krogu hčera in sinov sta si to nedeljo ponovno pred Bogom obljubila zvestobo. Oba sta še zdrava in čvrsta. K redkemu jubileju zlate poroke jima kličemo farani: Bog vama daj preživeti še mnogo let v zdravju in zadovoljstvu!

= **Iz duhovniške službe.** G. Hladnik Janez, ki je doslej pastiroval med Slovenci v Zagrebu, je prestavljen za kaplana v Kostanjevico na Krki. — G. Jenko Janez je iz Kostanjevice premeščen v zavod sv. Stanislava v Št. Vidu. — Slovensko službo božjo v Zagrebu bo odslej vodil g. Gregorič Jože, ki študira v Zagrebu slavistiko

= **Resno je bolel** višnjegorski župan g. Jožef Erjavec. Želimo mu, da bi čimprej ozdravil in se zopet posvetil delu za blagor ljudstva.

— **Pri peapnenju arterij** v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine **»Franz Josefove«** vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska.

Ostale vesti

— **Ministrstvo za notranje zadeve** je odredilo, da danes v soboto, dne 17. novembra dopoldne samoupravni in državni uradi ne poslujejo.

— **Pripravljalni odbor društva za zaščito interesov vlagateljev bivše poštne hranilnice na Dunaju** naznanja vsem vlagateljem in imetiteljem tekočih računov, ki so se gornjemu odboru prijavili, da je naša poštna hranilnica že stavila predlog ministrskemu svetu, da reši vprašanje izplačila. Odbor se bo potrudil, da rešitev zadeve pospeši in da doseže čim ugodnejši kurz. Oni, ki so leta 1928/29 svoje terjatve pri poštni hranilnici prijavili, pa se doslej podpisanemu odboru še niso javili, naj se čimprej prijavijo, da bo moglo društvo merodajnim dokazati, kako velik je interes prizadetih na skorajšnji in ugodni rešitvi tega vprašanja. Prijave sprejema za pripravljalni odbor še nadalje Društvo žandarmerijskih upokojencev za Jugoslavijo s sedežem v Ljubljani.

— **Vožnjo od Sarajeva do Dubrovnika bodo skrajšali.** Kakor znano, obstoji železniška proga Sarajevo—Dubrovnik na večih mestih iz zobotirne proge. Že pred leti je bilo sklenjeno, da se zobotirne proge ukinejo in namesto njih zgrade normalne, kar bi prvič precej skrajšalo pot, drugič pa bi se tudi zmanjšali stroški železnice. Pred nekaj dnevi so pričeli z deli že na drugem delu proge, in sicer med Pazaričem in Tarčinom. Progo gradi prometno ministrstvo v lastni režiji z 250 delavci. Gradi se tudi nov, 340 metrov dolg predor, ki ga pa gradi neko posebno podjetje. Ko bo dograjena normalna proga v tem odseku, bo ukinjena zobotirna železnica med Sarajevom in Ivan planino ter bo ostala le še v enem delu proge, to je med Bradino in Konjicem v dolžini 25 km. Pa tudi tu nameravajo v doglednem času zgraditi normalno progo. Na sedanji drugi etapi bodo trajala dela osem mesecev.

Aromatin

v klobasah Vam pridobi nove odjemalce in goste. - Pokusite tudi Vi.

— **Zaradi puranov smrt in zapor.** V Zadravcu pri Varaždinu sta živeli dve sosedi, ki sta se že dolgo časa med seboj prepirali. Izrabili sta vsako priliko, da druga drugi nasujeta v obraz ploho psovk in žaljivk. Nista pa mislili, da bo to sovraštvo spravilo eno v grob, drugo pa v zapor in da bodo pri tem igrali glavno vlogo zagorski purani. Purani Marije Temšec st. so ušli na dvorišče Mare Temšec, nič hudega misleči, razen, da se nekoliko sprehodijo po sosednjem dvorišču. Ko jih je Mara zagledala, je začela psovati, pa ne purane, ampak sosedo Marijo. Zaslišavši vpitje je Marija prišla iz hiše in spotoma vzela tenko šibo, da bi zapodila purane domov. Ko se je približala dvorišču svoje sosede, sta se začeli obmetavati z vsemi mogočimi izrazi, ki so jima prišli na misel. Marija je, da skrajša besedni boj, udarila Maro s šibo po ledjih in s tem dala znamenje za odkrito borbo. Mara je na vsak način hotela vrniti ta udarec, ker bi sicer v očeh vseh vaščanov izgubila na ugledu. Zato je pograbila motiko, ki je ležala v bližini, in z njo poplačala udarec s šibo. Zadela pa je Marijo tako nesrečno po glavi in ji zadala tako hudo poškodbo, da se je Marija zgrudila in umrla. Mara se kesa in ji je zelo žal, da je zakrivila smrt svoje sosede, vendar je morala v zapor, Marijo so pa pokopali.

— **Pri išiasu** sledi na kozarec naravne **»Franz-Josef«-grenčice**, zavžite na tešče, izdatno izpraznjenje črevesa brez vseh težav, pridruži pa se navadno prijetno ugodje olajšanja. Zdravniški strokovni listi omenjajo, da učinkuje zanesljivo in prijetno **»Franz-Josef«-voda** tudi pri pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri zabreklih žilah, haemorrhoidah, prostatalnih boleznih in katarju v mehurju.

— **Žena pretepla eksekutorja.** Somborskemu peku Štefanu Matiču je davkarija zaradi neplačanih davkov zarubila razne predmete. Ko je davčni iztirjevalec prišel, da odnese zarubljene predmete na dražbo, mu je pekova žena z vrčem v roki zastavila pot in izjavila, da bo le čez njeno truplo odnesel zarubljene predmete. Iztirjevalec jo je hotel odriniti, pa je takoj začutil po glavi krepke udarce z vrčem. Ženi se je končno posrečilo, da je iztirjevalca vrgla iz hiše. Končno besedo pa je že izpregovorilo sodišče, ki je junaško ženo obsodilo na pet mesecev zapora.

— **Prokletstvo alkohola.** V Vinkovcih je bil v sredo tržni dan, na katerega sta prišla tudi dobra prijatelja 50 letni Jože Benačič iz Retkovcev in 32 letni Ivan Andrinc. Nihče se ne spominja, da bi bil med tema dvema kdaj kakšen najmanjši prepir in zato je vtis, ki ga je povzročilo krvavo dejanje, še večji. Jože in Ivan sta prisedla na voz Marka Blažinkova. Ko so dospeli v vas Ivankovo, je Blažinkov pred neko trgovino ustavil voz in odšel v trgovino. Jože in Ivan sta ostala na vozu. Ko je Blažinkov prišel iz trgovine nazaj, je videl strašen prizor. Na vozu je ležal s prerezanim goltancem Ivan Andrinac, zraven njega pa je sedel Jože Benačič z okrvavljenim nožem v roki. Ko je Blažinkov opazil vse to, je nagnal ubijalca z voza, nakar je Benačič močno zibajoč se odšel čez travnike. Ljudje se ne morejo načuditi, kako je moglo priti do strašnega dogodka, saj niti Blažinkov, ki je le za nekaj trenotkov zapustil oba sama, ni mogel opaziti poprej niti najmanjše sovražnosti. Gotovo je, da gre strašno dejanje na račun alkohola, kajti Benačič je bil močno vinjen in je mogel zaklati svojega dobrega prijatelja le v stanju popolne nerazsodnosti.

— **Pri prehlajenju,** hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih, storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne **»Franz Josefove«** grenčice.

— **Poseben strokovni tečaj za hotelsko obratovodstvo** Vam nudi možnost, da si izpopolnite svojo izobrazbo in da si pridobite potrebno usposobljenost za službe v pogostinskih obratovalnicah kot pisarniška moč, blagajničarka, portir, knjigovodja, ekonom, upravitelj itd. — Začetek tečaja 20. t. m. Vsa pojasnila daje Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2/II.

Autoprometna zadruga z o. z. **v Ljubljani**

objavlja,

da obratuje njen autobus na progi **Ljubljana — Moravče** poleg rednega voznega reda do preklica tudi **ob sobotah** s sledečim voznim redom:

Odhod iz Ljubljane ob 13. uri
Prihod v Moravče ob 14. uri 14 minut
Odhod iz Moravč ob 15. uri
Prihod v Ljubljano ob 16. uri 14 minut

— **Nove knjige.** Meško: **Henrik, gobavi vitez,** božični misterij v 4 slikah, 20 Din; Lavrenčič D.: **Deca išče kralja Matjaža,** mladinska igrica v dveh slikah, 4 Din; J. Abram: **Zlatorog,** igra z naših planin v 5 dejanjih, 20 Din; Hofmannsthal - Župančič: **Slehernik,** igrokaz, 28 Din, vezano 40 Din; Kalan J.: **Regnum Christi** — nekaj tehtnih misli o evharističnih kongresih, 10 Din; J. M.: **Naši misijonarji iz prejšnjih stoletij** (naši jezuitje Mesar, Kapus, Ratkej), 6 Din; Dolžan J.: **Oče naš** v slikah, 24 Din; Dr. F. K.: **Ne bodite v skrbeh,** 1 Din; **Mala hiša božje Previdnosti,** 1 Din; **Zemljevid Beneške Slovenije,** izdal H. Tuma, 2 Din; Dr. Fr. Mišič: **V čaru in žaru šumovitega Pohorja,** 34 Din; Dr. A. Bormann-Ster: **Nauk o tujskem prometu,** 38 Din. Vse te knjige se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Ptuj

Blokiranje električnih aparatov. Uprava ptujske pošte je prijavila mestnemu poglavarstvu, da povzročajo radijske motnje s svojim pgoonom neblokirani električni aparati, in je prosila v smislu § 5 zakona o pošti, telegrafu in telefonu za pomoč. Ob priliki te pritožbe je pozvala policija z razglasom lastnike raznih električnih naprav, da jih v roku 14 dni blokirajo in tako odstranijo motnje. Policija je tudi opozorila lastnike takih motorjev na paragraf 215 kaz. zakona, ki določa za vsakogar, ki namerno ali iz brezbrižnosti moti delo radijskih aparatov, kazen do enega leta ali 10.000 Din, obenem pa je pozvala tudi lastnike radijskih aparatov, da prijavljajo radijske motilce pošti. Med motilce spadajo tudi električni masažni aparati, električni sesalci prahu, električni sušilci las, ventilatorji in električne črpalke. Neki skriti motilci pa še vedno motijo radijske aparate na najhujši način in tem naj velja ta poziv, da takoj ustavijo brezvestno početje in zaščitijo (blokirajo) svoje naprave. Ker gornji opomini pri teh motilcih niso zalegli, se je državna radiokontrola morala odločiti za izrekanje denarnih kazni po 500 Din in tudi še za sodno zasledovanje radijskih motilcev.

Kulturni obzornik

Napoved 5. letnika književnih zbirk Jugoslovanske knjigarne

Jugoslovanska knjigarna je začela razpošiljati čedno brošurico na 32 straneh, katera vsebuje napoved knjig, ki bodo izšle v petem letniku (1935) Leposlovne knjižnice, Ljudske knjižnice, Zbirke domačih pisateljev in poljudnoznanstvene zbirke »Kosmos«.

V slovenski knjižni produkciji, ki je navzlic rastočim gospodarskim težavam v poslednjih letih vsestransko tako napredovala, kot si tega še l. 1928. nihče ni upal misliti, zavzemajo izdaje v knjižnih zbirkah Jugoslovanske knjigarne odlično mesto. To poudarjamo ne samo radi tega, ker je število knjig, ki izhajajo leto za letom v okviru teh zbirk, največje med vsemi po sistemu »zbirk« pri nas uvedenimi podjetji, marveč tudi zato, ker so vse doslej izdane knjige toliko pomembne in resnobne, da bi imeli brez njih v našem knjižnem registru občutno vrzel. Dosedanje knjige iz knjižnih zbirk Jugoslovanske knjigarne pomenijo eno najpomembnejših kulturnih dejanj slovenskega naroda in so obenem tudi najboljše priporočilo za bodočnost.

Ob petem »programu« knjižnih zbirk Jugoslovanske knjigarne se nam vidi potrebno poudariti, da je višina napovedanih knjig v vsakem pogledu najboljša priča vzornega izbora.

Leposlovna knjižnica napoveduje roman »Konec rodbine Alardi«, ki ga je napisala odlična angleška pisateljica Sheyla Kaye-Smith. S tem rodbinskim romanom bomo Slovenci dobili poleg Galsworthyjeve »Sage o Forsytih« in drugih rodbinskih romanov novo delo tega žanra, ki pa ima čisto svoje vrline. — Do besede pride nadalje znamenita švedska pisateljica Selma Lagerlöf s svojo »Klaro Gulleborg«, izredno nežno in toplo povestjo iz ljubezenske sfere; ta ljubezen, ki jo prešinja globoko religiozno občutje, je prikazana in podoživljena po pisateljici, ki ima redke pripovedniške sposobnosti. — Srečno roko je imela založba tudi z izborom romana slovaškega mojstra Martina Kukučina: »Hiša v bregu«. V tem romanu je slovaški pisatelj, ki je žaradi nevzdržnega položaja zapustil svojo domovino ter se v prvih letih našega stoletja naselil za daljšo dobo v Dalmaciji, opisal dalmatinsko življenje s takšnim umetniškim poletom, da smemo šteti njegovo »Hišo v bregu« med najlepše knjige, kar jih premore slovaško slovstvo, za nas pa je še posebno pomembna radi tega, ker diha ves čar Dalmacije. — Naposled se napoveduje v Župančičevem prevodu klasično delo mojstra Dickensa, »David Copperfield«, katerega prvi del izide prihodnje leto. Odveč je zgubljati besede glede tega romana, ki je postal ljuba last vsega civiliziranega človeštva in katerega smo že dolgo in nestrpno pričakovali v slovenski besedi. Da ga bomo dobili v Župančičevem prevodu, je tembolj razveseljivo in pomeni že to dejstvo samo kulturen dogodek za nas.

V **Ljudski knjižnici** izide II. del obširnega romana poljskega pripovednika Sienkiewicza »Križarji«, ki je že ob izidu prvega dela prevzel tisoče in tisoče naših čitateljev. — Drugo delo, Dorgelèsovi »Leseni križi«, velja za najodličnejši roman iz svetovne vojne v francoskem slovstvu in bo poleg Urbanovega »Živega biča« pomemben doprinos k našemu prevodnemu slovstvu o svetovni vojni. — Italijanska pisateljica Grazia Deledda je zastopana z romanom »Golobi in jastrebi«. S tem romanom bodo dobili naročniki knjižnih zbirk prvo delo iz italijanskega lepega slovstva. Pisateljica, ki je prejela za svoje življenjsko delo Nobelovo nagrado, uživa po pravici velik ugled in težko bi bilo izbrati iz sodobnega italijanskega slovstva primernejše delo za prevod, kakor je to. — Jón Svensson, ki si je že s svojima knjigama »Prigode malega Nonnija« ter »Nonni« zagotovil med nami za vsikdar radosten sprejem, bo izšel v Ljudski knjižnici s svojim delom »Mesto ob morju«, ki je prav tako primerno za odrasle čitatelje, kakor za mladino, katere ljubljenec je Svensson že davno postal.

S knjigo »Otroci sonca« zaključi **Zbirka domačih pisateljev** prvo serijo izbranih spisov Ivana Preglja. Deset ponosnih zvezkov bo štela ta izdaja, s katero je postal najširšemu občinstvu dostopen eden najpomembnejših slovenskih pisateljev, vsekakor pa najvažnejši prozaist našega časa. Zbirka domačih pisateljev je za našo književnost še posebno pomembna, saj odpira za izredno majhen denar slehernemu pot v zakladnice našega lepega slovstva. Tako izide prihodnje leto VI. zvezek monumentalne izdaje »Frana Levstika zbrano delo«, ki ga je uredil dr. Anton Slodnjak, in sicer bo vseboval kritične in slovstveno-zgodovinske spise Levstikove od 1869—1887, med temi mnogo doslej še neznanega oz. neobjavljenega gradiva. Veseli smemo biti tudi, da se nadaljujejo Izbr. spisi plodovitega in po pravici priljubljenega pisatelja Franceta Bevka, (napovedana je poleg drugih povesti znamenita »Kresna noč«), ki bo v nadaljnjih letnikih Zbirke domačih pisateljev važen in lep pojav.

Zbirka **»Kosmos«**, ki je očarala vse naročnike z doslej pri nas še nedoseženimi okusnimi izdajami poljudno znanstvenih del, prinese prihodnje leto knjigo »Iz življenja kamenov«, ki jo je priredil po znamenitem ruskem mineralogu A. Fersmana p. Janez Žurga. Doslej smo bridko pogrešali knjige, ki bi omogočala širšim krogom izobraženstva spoznati prezanimivi svet kamenov. Ta knjiga, ki je pisana takó živó in jasno, da se čita kot roman, bo vsekakor dobrodošla vsakemu inteligentu. — »Naša zemlja«, delo zemljepisca dr. Valterja Bohinca, ki je zaslovel kot izvrsten pisatelj iz svoje stroke in uživa kot tak ugled in sloves daleč preko mejâ naše ožje domovine, bo zopet knjiga, kakršne se razveseli takorekoč ves narod. Privlačnost snovi bo še večja radi obilnega števila slik, ki bodo spremljale besedilo. Kot tretja knjiga zbirke »Kosmos« se nam obeta II. del ing. Drago Mattanovicheve »Elektrotehnike«, v kateri bodo opisane vse električne naprave, zlasti vodne in toplotne elektrarne, celotna proizvodnja, prenos in razdelitev električne energije ter njena mnogovrstna uporaba doma, v obrti, industriji, telefoniji itd., skratka, k doslej izišlemu teoretičnemu delu Mattanovicheve »Elektrotehnike« bo izšel njen zanimivejši praktični del.

To je, kar nam Jugoslovanska knjigarna obeta v svojem programu. Mislimo, da zasluži ta program vso pozornost našega občinstva in — kljub žrtvam, ki jih nalaga kupovanje knjig, — menimo, da so naročilni pogoji tako povoljni, da si bo vsak inteligent hotel obogatiti svojo knjižnico s temi odličnimi knjigami. Njih vrednost je trajna in velika.

V deželi opija

Pismo misijonarja Jožka Gederja

V severozapadnem delu velike kvantunške province leži skrit med hribovjem v mali dolini majhen po obsegu, a velik po številu prebivalstva trg Tung Pi »Vzhodna dolina« imenovan. Tu je moja osrednja postojanka že skoraj štiri leta. Razen te oskrbujem še 6 drugih manjših misijonskih postaj. Pokrajina je na glasu radi drznih roparskih tolp, če že ne v celi kvantunški provinci, pa vsaj gotovo v našem vikarijatu. Oblasti se sicer trudijo, da bi iztrebile te malopridneže, toda težko jim je priti do živega v visokih gorah. Nas misijonarjev osebno preveč ne ovirajo, so pa cele pokrajine v vedni nevarnosti, da jih ne izropajo, ne odpeljejo premoženja, za kar potem zahtevajo mastno odkupnino.

Ravno sedaj, ko to pišem, pobirajo v moji bližini neke vrste mitnino od vseh nosačev, ki jih je na tisoče dnevno. Biti pa moramo tudi s temi zelo oprezni, ker je med njimi veliko komunističnega duha.

Bolj kot roparske tolpe je ta komunizem za naše kraje huda nadloga, ki se širi kot kuga z vsemi svojimi grozotami. Že parkrat sem s krvavečim srcem zapuščal svojo postojanko, da si rešim vsaj golo življenje. Imamo namreč strog ukaz od apostolskega vikarja, da se ne izpostavljamo brez vzroka nevarnosti. Toda lahko se zgodi, da lepega dne kar ne bo mogoče uiti. Tedaj se zgodi božja volja!

Ako bi vam hotel pripovedovati vsaj nekaj grozodejstev in nečloveških početij, gotovo bi mi ne hoteli verovati, kot tudi jaz nisem mogel prej verjeti. Vsak dan pošiljam gorke prošnje k našemu nebeškemu Poveljniku ter mu obnavljam zvestobo in vdanost. Tudi vi priporočajte vse naše težnje in potrebe.

Naj vam omenim še eno rano: Nesrečni morilni opij je to. Ta razdira družine, množi roparske tolpe ter polni ječe, komunizmu pa pripravlja pot v deželo. Kdor se je udal temu strupu, je težko dostopen, če ga ne pretrese posebna božja milost.

No, če je pa tako, je itak vse zastonj, bi rekel marsikdo. Pa temu ni tako! Z očmi vere vidimo dalje preko vseh teh križev in težav v boljšo bodočnost. Tudi tu sredi tega trnja brste rože in ima Jezus svoje izvoljence. Pri vseh zaprekah občutim leto za letom vidno božjo pomoč. Ne morem se sicer ponašati s celo vrsto novih ovčic, ker ne lovimo z mrežo, ampak s trnkom, a kljub temu jih najde letno okrog 10 pot v pravo ovčarno. Kitajcu pač ni lahko opustiti celo vrsto praznovernih navad in običajev. Marsikak revež bi se že odločil, pa se mu zde težave nepremostljive.

Kakor povsod, tako imamo tudi vse upanje v mladini. Šole, za katerih obstoj se neprenehoma borimo, so nam mogočno sredstvo za obširno misijonsko polje. Tu v Tung Pi imamo dvorazrednico s štirimi oddelki, ločeno za fantke in deklice. Moška šola je štela do julija 115 otrok, ženska radi pomanjkanja sredstev le 30. Z novim šolskim letom sem moral odkloniti veliko prošenj. Kriza mi močno trka na vrata in sem moral celo odsloviti enega učitelja. Razen teh imam še drugo manjšo šolo v Vukan Teo, skoraj čisto ob meji province Hu Nan, z 22-timi otroki.

Kakor vidite, mi ne manjka mladih src, ki kakor razsušena zemlja dežja, pričakujejo božje resnice. Redek je slučaj, da bi učenec zapustil šolo, ne da bi vedel najpotrebnejših naukov naše svete vere, če že ne celega katekizma.

Letni prirastek mojih kristjanov je sad šole. Mnogo ovir pa mi delajo ljulko sejalci iz daljne Amerike, ki so budno na delu in ki med zdrava zrna mešajo strup in zmoto.

Veliko upanja polagam na Katoliško akcijo. Vse je šele v povojih, toda z vztrajnim delom upam veliko doseči.

Kakor vidite, dobre volje in korajže ne manjka, čim bolj smo v stiski, tem bolj se oklepamo Gospodarja vsega. Drage rojake v domovini pa prosim, da se spomnijo mojih duhovnih gredic, da ne ostanejo jalove. On, ki daje rast vsemu, naj izlije obilo milosti na te uboge temne poganske pokrajine. — Jožko Geder, misijonar na Kitajskem.

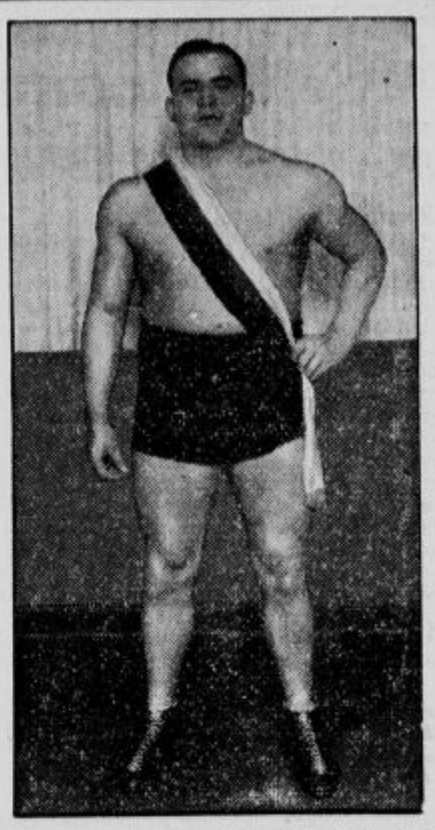

Rokoborec — svetovni mojster Poljak Teodor Szteker je umrl skrivnostne smrti v Varšavi. Ker je imel veliko sovražnikov, sumijo, da je bil zastrupljen. Zato bodo njegovo truplo preiskali.

Orjaški lov na morske volkove

Iz Londona poročajo, da bodo po predlogu angleške vlade in v sporazumu s holandsko in portugalsko vlado v Timorskem morju (med Nizozemsko Indijo in Avstralijo) priredili največji lov na morske volkove, kar jih pozna zgodovina. Treba bo postreliti več stoč teh nevarnih zveri, da se zmanjša nevarnost v tem morju.

Najbolj preti nevarnost letalcem, ki letajo proti Avstraliji. Ob velikem avstralskem letu so letalci, ki so leteli bolj nizko, opazili, da v morju kar mrgoli morskih volkov. Ko bi se bil tedaj komu pokvaril stroj, da bi bil moral pristati na morju, bi bil izgubljen, ker bi ga bile v istem hipu raztrgale te strašne morske zveri.

Za lov se je s svojim spremstvom priglasilo že 47 radžev (poglavarjev), ki prebivajo na otokih okrog Timorskega morja. Lov bodo priredili na letalih in ladjah ter bodo streljali zveri s strojnicami in metali nanje ročne granate.

6 leten deček vodja vlomilcev

Sodišče v Plymouthu na Angleškem je te dni sodilo tatinsko tolpo, kateri je načeloval šestleten deček, in v kateri je bil najstarejši član 16 leten fant. Že pred nekaj tedni je sodišče oddalo v poboljševalnico tolpo mladostnih vlomilcev, ki so bili stari 10—18 let. Ko so tisto tolpo prijeli in obsodili, so pričakovali, da bo mnogih vlomov sedaj vendarle konec. Toda upanje se ni uresničilo. Skrajno prepredene tatvine in vlomi so se nadaljevali. Prvovrstni detektivi sloveče londonske policije so bili na delu, da bi prijeli vlomilce, o katerih so mislili, da je kaka nevarna londonska tolpa. Končno so pa detektivi v svoje veliko presenečenje ugotovili, da je ta tolpa sestavljena iz samih otrok. Ko so zasledovali vlomilce, se je policiji čudno zdelo, da so zločinci mogli vlamljati v zaklenjena stanovanja, ne da bi poškodovali kako ključavnico. Nazadnje so ugotovili, da je šestletni voditelj vlomilske tolpe vsakokrat zlezel skozi malo okence v pralnico, odtod v hišo, kjer je odprl vrata ali okna in spustil notri svoje tovariše. Po opravljeni tatvini so mali tolovaji po isti poti zopet izginili, ko so še poprej okna in vrata skrbno zaprli. Ti otroci so imeli na vesti že več ko 40 vlomov ter so pokradli blaga in denarja za nad 1000 funtov (okroglo četrt milijona dinarjev). Pred sodniki noben teh mladostnih zločincev ni pokazal najmanjšega kesanja in mladi tatovi so se iz vsega kar norčevali. Oddali so jih v poboljševalnico.

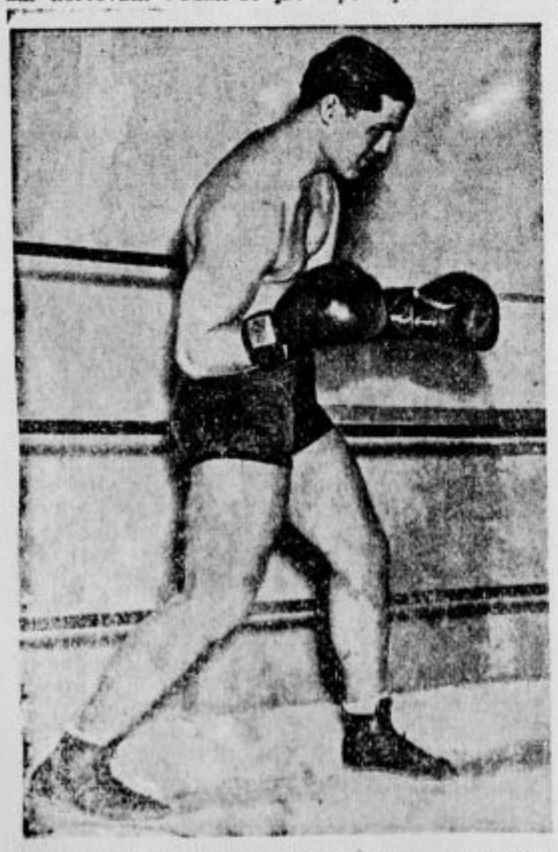

Ameriški boksar Steve Hamas, ki se bo boril s Schmellingom za prvenstvo. Hamas je Schmellinga že enkrat premagal.

★

Število prebivalcev Francije se vsako leto zmanjša za 80.000.

500 milijonov frankov je šlo rakom žvižgat

Velik finančni škandal na Francoskem. Konzorcij, ki sta mu načelovala dva žida Levy, je ogoljufal javnost za 500 milijonov frankov. — Na desni poslovodja Jožef Levy, ko ga peljejo v zapor.

Lovska zgodba afriškega pritlikavca

Dr. Kohl-Larsen pripoveduje o svojih doživalih, katere je doživljal med znanstveno ekspedicijo, katera raziskuje življenje malih afriških Bušmanov. Spočetka so mali ljudje bili nekam plašni in so pred belimi ljudmi zbežali v gozdove. Kmalu pa so se vrnili in njihova nezaupljivost je ginila. Če belci pritlikavcem postrežejo s tobakom, jim ti podare strupeno pušico. To pleme malih ljudi se imenuje Vatindiga. Kaj love ti ljudje? Njihov glavni opravek je namreč lov, ker le od lova žive. Vsakega pravega evropskega lovca bi zgrabilo, ko bi slišal samo imena živali, na katere se spravijo ti ljudje.

Število živali, za katerimi gredo Vatindigi, je zelo veliko. Na prvem mestu je seveda »Simba«, po domače lev. Šele predvčerajšnjem (poročilo je pisano 14. oktobra) mi je po svoje pripovedoval voditelj te divje tolpe, ki se imenuje »šungviča«, svoj lovski doživljaj s simbo-levom:

»S svojimi tremi sinovi sem šel v puščavo. Ko sem prišel v puščavo, sem naletel na levinjo s petimi otroki. Ta levinja je že imela svoj plen zase in za svojih pet otrok, namreč zebro. Videli smo ptiče (to so bili jastrebi, ki se zbirajo nad ubito živaljo) in šli smo za duhom ubite zebre. Ko smo našli, smo videli leva, ki je s svojimi otroki jedel zebro. Jaz sem na leva izstrelil strupeno pušico in zgrešil. Lev je šel okrog grma, levji otroci pa so ostali za se in ločeni od matere. Nato sem z nestrupeno pušico streljal na levjega otroka in zadel. Zakričal je. Potem je prišla mati z veliko silo nadme, da sem odletel v velikem loku. Moj lok in pušice so padle na tla. Jaz sem kričal in hudo razgrajal. Moji spremljevalci so splezali na drevo. Jaz sem kričal: »Hoj! Hoj!« Levinja je vzela druge otroke seboj in odšla. Mali levov otrok pa je umrl. Drugi Vatindigi so priplezali z dreves in so pekli meso mladega leva.

»Šungviča je krvavel, dokler ni prišel domov. Pokazal mi je brazgotine velike rane na desnem bedru. Tudi leoparda ubijejo s strupeno pušico. Še pred nekaj tedni sem videl malega Vatindiga, ki je mimo našega šotora nesel ubitega leoparda. Enako ubijajo celo nosorožca, slona, zebro, antilopo in bivola. Poleg teh pa še celo vrsto drugih večjih živali. Za orožje pa so jim le strupene železne in lesene pušice. Železnih ne znajo delati sami, ampak jih dobivajo od sosednjih Isanzov, ki so v tem pravi mojstri.

Kaj pa vse pojedo od ubite živali? Prav vse, tako da ostane le dlaka, kremplji, rogovi in včasih morda nekaj črev. Ko je žival ubita, vsa tolpa odide tja, kjer žival leži. Koliko požro, o tem si človek le težko dobi pojm, če ni sam videl. Pred kakimi štirimi tedni je moj zamorski sluga ustrelil zebro. Med tem pa ga je od strani napadel nosorog, za katerim je stopical mladič. Ni bilo šala! Sluga — Mavlidi mu je bilo ime — je streljal na nosoroga. Žival je še naprej napadala. Moral je ustreliti še trikrat, da je žival padla. Za spomin smo si vzeli le glavo, vse drugo smo prepustili Vatindigom. Čez poldrugi dan je nosorog izginil. Vatindigi pa so kazali svoje, kakor boben napete trebuhe. Vprašal sem jih: »Ali vam je od nosoroga še kaj ostalo? — »Nič, smo vse pospravili.«

Kožo živali porabijo za domače potrebe, posebno od zeber in antilop. Koža od zeber je posebno dobra za sandale, kakršne znajo ti ljudje silno urno delati. Kite od žirafe in nosoroga pa so zaželjene za tetive.

★

Še ne ve. »Ali je bil tvoj stric do zadnjega pri popolni zavesti?« — »Tega še ne vem, ker še ni bila odprta njegova oporoka.

Otroka so ugrabili in umorili

Vsa Amerika je pokoncu radi novega zločina nad nedolžno deklico, ki spominja na ugrabitev Lindberghovega otroka. V mestu Nashilleu v državi Tennessee so v predmestju odkrili telesce šestletne Anice Distelhurst, ki so jo pogrešali že več tednov. Trupelce je že popolnoma razpadlo. Na glavi se je poznal udarec s kladivom, kar priča, da je bil otrok umorjen. Policija je spoznala otroka po zobeh.

Ko so očetu sporočili strašno vest, bi bil od žalosti skoro znorel. Že več časa se je pogajal z roparji. Nesrečni oče ni bogat in je bančni uradnik. Iz banke je dvignil 5000 dolarjev, vse svoje prihranke in jih poslal roparjem za odkupnino. Toda ti so denar sprejeli, nato pa kljub temu izvršili grozni zločin in umorili otroka. V ustih otroka so našli kos cunje. Roparji so očividno otroku zamašili usta, da ne bi kričal.

Četvorčki!

38 letna žena Lauschner v Vratislavi (Breslau) na Nemškem je 14. novembra povila žive četvorčke, od katerih pa je eden čez nekaj ur umrl.

Premeten župan

V neki bavarski vasi je neznan ponarejevalec denarja razširil več ponarejenega denarja. Ponarejeni denar je župan seveda takoj zaplenil. Zadevo je v skrbno pripravljenem dopisu naznanil državnemu pravdniku. Odposlanemu aktu pa ni priložil zaplenjenega denarja. Državni pravdnik je zato županstvu poslal dopis, naj mu takoj dopošlje še zaplenjeni ponarejeni denar. Župan je z uradno točnostjo in natančnostjo odgovoril, da je zaplenjeni denar že pred nekaj dnevi odposlal državnemu pravdništvu po poštni nakaznici.

Beraški poklic donaša zlate sadove

Na Poljskem so zlati časi za berače menda minili. Vlada in policija se vztrajno borita proti beraški nadlogi. V teku enega samega tedna so z varšavskih ulic pobrali nad 2000 beračev. Posebno nadležno je bilo beračenje na pokopališčih. Zato je policija na oba praznika, 1. in 2. novembra, berače kar zares prijela. Več sto beračev so aretirali pred pokopališčem in jih oddali v prisilne delavnice ter v zavetišča.

Kako dobičkanosen je ta beraški poklic, se najbolj vidi iz tega, da so pri nekaterih dobili veliko denarja. Pred kratkim je v Varšavi umrl znan berač, ki je beračil na ta način, da je po varšavskih ulicah godel. Svojim dedičem je zapustil nič manj ko 600.000 zlotov (kakih šest milijonov dinarjev). Stara beračica je ob svoji smrti zapustila polno vrečo zlatega in srebrnega denarja. Kdor hoče dobiti posebno dober prostor, ga mora dobro plačati. Pred kratkim je neki berač svoj prostor pred pokopališčem prodal svojemu stanovskemu tovarišu za 3000 zlotov (kakih 30.000 dinarjev). Seveda še poprej, preden je policija začela čistiti.

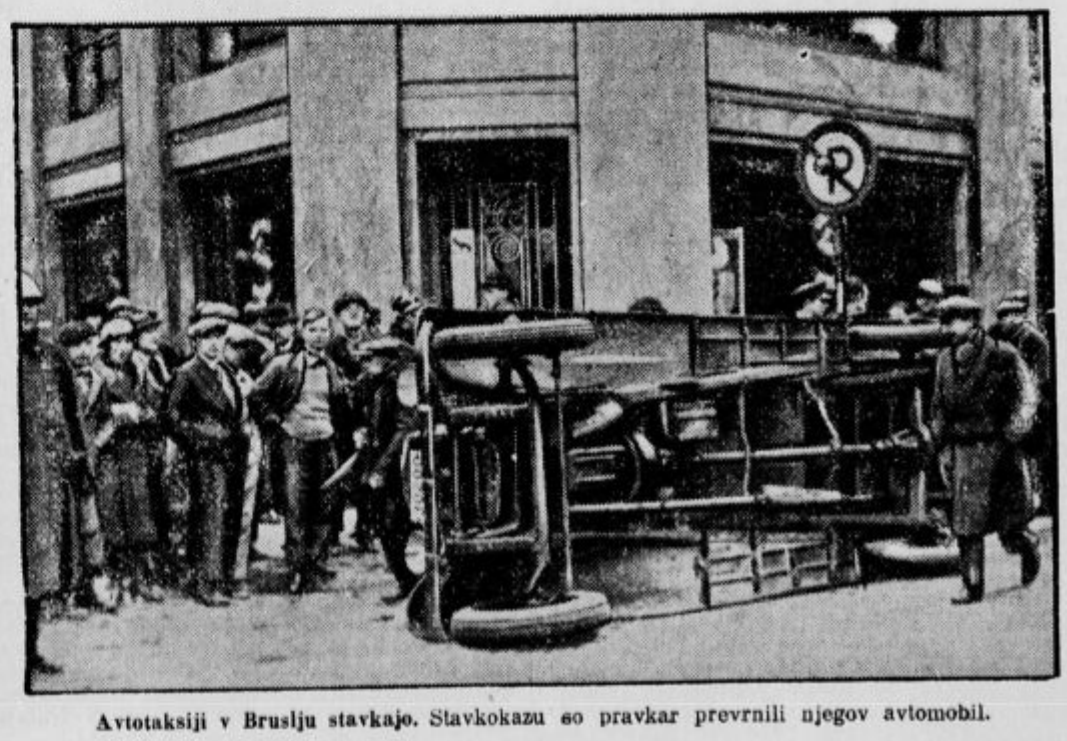

Avtotaksiji v Bruslju stavkajo. Stavkokazu so pravkar prevrnili njegov avtomobil.

Sport

Hašk zopet v Ljubljani

V nedeljo nastopijo simpatični zagrebški akademiki zopet v Ljubljani. Povabilo jih je Primorje v goste. Tekma bo torej prijateljska. Navzlic temu pa je na dlani, da bo to lepa tekma, vredna, da si jo ogledajo ljubljanski ljubitelji nogometne igre.

Tekma bo več kot aktualna. Saj je že dolgo, kar nismo v Ljubljani prisostvovali napeti, a pri tem prijateljski tekmi. Vsak dan čitamo, kako so drugod vrše napete tekme in kako drugod občinstvo lahko ustreže svojim razpoloženjem. Včeraj ali predvčerajšnjim nas je zanimal izid londonske tekme med Veliko Britanijo in Italijo, le mi doma kakor da smo v zadnjem letu začarani. Lepih in napetih tekem ni in ni.

V nedeljo bo za izpremembo že boljše. **Primorje nastopi proti Hašku v kompletni, deloma celo renovirani postavi. Haškovci pripeljejo takisto v Ljubljano svojo najboljšo garnituro.**

S Haškom se je Primorje domenilo tako, da igra Primorje revanžno tekmo v Zagrebu in sicer v prihodnjih 14 dneh. **Obe tekmi skupaj bosta dali novo sliko o moči in znanju ljubljanskega predstavnika.** Če bo naše občinstvo prišlo na igrišče in tudi s svoje strani nekoliko podprlo Primorje v težki tekmi s predstavnikom in prvakom Zagreba, potem ni izključeno, da bo sloves bele Ljubljane v jugoslovanskem sportu zopet porastel in **da se končno vendarle tudi v tej sportni panogi pomaknemo s sedanje mrtve točke.**

Tekmo se bo pričela ob **14.30**, v predtekmi pa bomo gledali prvenstveno tekmo med Svobodo in Slogo. Ta se prične že ob **12.45**.

Hermes : Ilirija

v nedeljo na igrišču Hermesa ob 14.30. Ob 13.15 predtekma Hermes »B« : Reka.

Namesto za nedeljo, 18. t. m. določene prvenstvene tekme Hermes : Rapid (Maribor), ki je bila po podzvezi preložena, je Hermes izrabil prosti termin za odigranje prijateljske tekme s komb. moštvom Ilirije.

Hermes, ki je zadnjo nedeljo v borbi proti mariborski Svobodi pokazal spet svojo odlično formo, hoče pred svojimi nadaljnjimi nastopi v prvenstveni borbi še dokončno preizkusiti svoje moštvo, da bo tako šlo dobro pripravljeno v nadaljnje borbe za prvenstvo LNP. Tako bo v nedeljo proti renomirani enajstorici Ilirije preizkusil svoje moštvo v deloma novi formaciji.

V predtekmi nastopi »B« moštvo Hermesa proti izvrstni enajstorici Reke, katere moštvo je prav zadnji čas v odlični formi.

Tekmi se vršita ob vsakem vremenu ter je vstopnina propagandno nizka.

Ostre odredbe LNP

V zadnjem času so se ponekod (v Celju, Čakovcu in Trbovljah) pripetili žalostni incidenti ob priliki odigranja nogometnih tekem. Ker slični dogodki pravemu sportu, osobito nogometu, niso v prid, je LNP sklepal o ukrepih zoper take slučaje.

LNP je v Ljubljani oddržal konferenco z vsemi svoji ljubljanskimi klubi, razen Ilirije in Primorja. Na konferenci se je podrobno razpravljalo o gorenjih dejstvih, o krivcih in o sankcijah.

Ker je mnogokrat resnično, da slab sodnik skvari tudi najboljšo tekmo, se je tudi izčrpno obravnavalo o sankcijah proti takim sodnikom. Sklenjeno je bilo, da se v tem pogledu stopi v stik s sodniško sekcijo, predvsem tudi, da leta izda nalog svojemu odboru za delegiranje sodnikov za vpoštevanje sporazumov klubov na osebo sodnika.

V krajih, kjer se je pripetil kak incident, bo vršil odslej službo službujočega odbornika funkcionar LNP, ki ga bo delegiral vsakokrat p. o. LNP. Ako bi se v istem kraju incident ponovil, bo LNP — kot svoječasno — izdal zaporo nad igriščem, krivce strogo kaznoval in po možnosti zabranil klubu tudi prijateljske tekme.

Gornje sankcije so povsem utemeljene. Sportna igrišča niso prostor za razgrajanje. Seveda se bodo morali tudi sodniki nekoliko več potruditi, da ne izzovejo s svojimi napačnimi odločitvami vroče krvi in razburjenja.

Že za jutrišnje tekme je p. o. delegiral iz Ljubljane službenega odbornika v Trbovlje in v Čakovec. Na klubih in nogometnih sodnikih je, da store tudi svojo dolžnost in da se pokažejo zrele svoje naloge.

Prvenstvo II. razreda

V nedeljo, dne 18. t. m. se srečata dva večna nasprotnika II. razreda

SK Jadran in SK Slovan

v prvenstveni tekmi na igrišču SK Jadrana ob 14 popoldne.

Ta tekma bo gotovo zanimiva, kajti oba kluba sta preteklo nedeljo v odlični igri poraziła svoja močna nasprotnika.

Igro si bo vsekakor vredno ogledati, na kar p. n. sportno občinstvo že sedaj opozarjamo. — Vstopnina je nizka.

Korotan (nogometna sekcija). Drevi ob 19 sestanek za prvo moštvo. Vsi in gotovo!

KOROTAN:GRAFIKA

Prvenstvena tekma med omenjenima kluboma bo jutri ob 10 dopoldne na igrišču Korotana ob Dolenjski cesti. Tekma bo gotovo zelo zanimiva. Korotan bo nastopil v spremenjeni postavi kot proti Reki. Zadnja tekma je pokazala, da prihaja njegova enajstorica zopet v formo. In če bodo fantje tako zaigrali, kakor proti Reki, uspeh gotovo ne bo izostal. Grafika je resen nasprotnik. Doslej beleži le en poraz. Borba bo zato gotovo ogorčena. Želimo samo, da bi bila sportna. Oba kluba vabita prijatelje, da pridejo bodrit svoje fante.

Prvenstvena tekma Reka—Mladika na igrišču Mladike. Jutri ob 10 se v okviru prvenstvenih tekem spoprimeta lanski prvak II. razreda Reka in najmlajši verificirani klub Mladika. Ker je vstopnina minimalna, bo zanimivo tekmo posetilo gotovo obilo prijateljev nogometa. Ob lepem vremenu bo ob 9 predtekma med rezervama obeh klubov.

*

STK Moste. Radi nedeljskega gostovanja drevi ob 20 strogo obvezen sestanek vseh nogometašev v gostilni pri Bajcu. Vsi in točno!

*

Celjski sport. V nedeljo bo ob 3 popoldne na igrišču SK Olimpa v Gaberju drugorazredna prvenstvena tekma med SK Jugoslavijo in SK Šoštanjem.

Gospodarstvo

Naš pridelek 1934

Ministrstvo za kmetijstvo je izdalo uradne podatke o količini letošnjega pridelka, iz katerih posnemamo:

Prvotna cenitev pridelka pšenice je znašala 19.8 milij. met. stotov, dočim sedaj navaja definitivna cenitev 18.6 milij. met. stotov. To pomeni, da je cenitev bila znižana za 1.2 milijona met. stotov, kar je velika količina in lahko pomembno vpliva na razvoj cen na trgu. Lani je znašal pridelek pšenice 26.3 milij. met. stotov in znaša torej zmanjšanje 29.3%. Letošnji pridelek znaša na 1 ha 10.9 met. stota, dočim je znašal lani 12.6 stota. S pšenico je bilo posejanih in požetih letos 2,024.085 ha.

Nadalje je znašal letos pridelek ječmena 408 milj. met. stotov (1933 4.63 milj.), rži 1933 (2.453) in ovsa 0.376 (0.37) milij. met. stotov. Povprečni pridelek na 1 ha je znašal letos (v oklepajih podatki za 1933): ječmen 9.73 (10.8) met. stotov, rž 7.9 (9.6) in oves 9.0 (9.9) met. stota.

Donos koruze je letos ocenjen na 47.845.530 met. stotov, kar pomeni v primeri z lansko slabo letino velik napredek, saj je znašal lani pridelek koruze samo 36,037.700 met. stotov. Še višji je bil pridelek koruze leta 1932, ko je znašal 47.929.650 met. stotov in je torej letošnji pridelek skoro enak temu rekordnemu pridelku.

Naši državni proračuni

Zadnja tri leta so znašali naši državni proračuni (v milj. Din, samo izdatki):

	Splošna drž. uprava	drž. gosp.	skupno
1931—1932	8.522.4	4.687.9	13.213.3
1932—1933	7.575.1	3.748.1	11.323.2
1933—1934	6.989.9	3.448.1	10.438.3
1934—1935	6.914.4	3.256.9	10.171.3
1935—1936	?	?	ca. 9.900.-

Iz tega sledi, da so se doslej vsako leto naši državni proračuni zniževali, vendar je zniževanje postalo vedno bolj počasno. Novejši proračun pa bo padel pod 10 miljard Din, kar že dolgo let ni bilo. Posebno znatno so se znižali izdatki za državna gospodarska podjetja, od katerih hoče imeti država čimveč dohodkov.

Poleg podatkov za 6 mesecev tek. proračunskega leta imamo tudi že podatke za celo proračunsko leto 1933—1934, ki traja do 31. avgusta 1934. Izdatki so znašali pri splošni državni upravi 6.653.25 milj. Din ali 95.2% proračuna. Prejšnje leto 1932—1933 je bil proračun izvršen v izdatkih z 90.81%. V letu 1933—1934 pa so znašali državni dohodki (splošna državna uprava) 6.467.1 milj. Din ali 92.52% proračuna v primeri z 80.95% v proračunskem letu 1932—1933.

Novi uvozni kontingenti za Francijo

Belgrad, 16. nov. AA. Francoska vlada je dovolila tele skupne kontingente za industrijske in druge proizvode, ki jih lahko izvozijo v četrtem tromesečju 1934 jugoslovanski izvozniki v Francijo:

Slaščice iz sladkorja 383, biskvit s sladkorjem 473, konfiture, marmelade 52, slaščice v prahu ali moki predelane 204, slaščice v soku 421, ostale slaščice 913 kvintalov; emajlirana posoda 4930 kvintalov, predelane kože, kravje 178.370 kg, kozje, jarčje in ovčje 33.267 kg, telečje in druge manjše kože 73.010 kg. Stoli in deli stolov 484 kvintalov, hišna oprava (razen stolov in delov) 5535, furnirsko pohištvo 1854, pohištvo iz zvitega lesa 415, metle 455, ekstrakti za izdelovanje kož 2941, konzerve povrtnine v škatlah 3120, grah 4070 kvint., klobuki iz prave volne 9634 kg, drugi, mešani klobuki 38.422 kosov, klobuki iz volne 11.062 kg.

Obrtniški teden

Na podlagi sklepa konference zbornic ter obrtniških organizacij se vrši v dobi od 1. do 8. decembra propagandni teden za obrtništvo.

Namen tega tedna je pobuditi v obrtnikih zopet pogum za nadaljnje delo. Poleg tega pa hoče obrtništvo s tem tednom pokazati javnosti nekatere zmotne nazore o delu obrtništva, posebej pa o njih proizvodih, ki vzdrže vsako konkurenco z industrijskimi in inozemskimi izdelki. Nadalje hoče obrtništvo si s to propagando povečati tudi prodajo in naj ji prinese nova naročila.

V okvirju obrtniškega tedna se bodo vršila številna predavanja po vsej deželi. Glavni odbor je naprosil tudi bansko upravo, da dovoli, da se po vseh osnovnih, srednjih in strokovnih šolah vrše predavanja, ki naj pokažejo na važnost obrtniškega stanu in njegovega dela.

Nadalje je že določen tudi natančen program o prireditvah v teku tedna. Dne 1. decembra bo ob 15 slovesna otvoritev obrtniškega sejma v veliki trgovski hiši na Mestnem trgu (nekdanji Suttnerjevi). Obrtniškemu sejmu bo priključena tudi umetno-obrtna razstava. Dne 2. decembra bodo po vseh večjih krajih manifestacijska zborovanja obrtništva, v Ljubljani sami pa ob 10 v veliki Unionski dvorani. Poleg tega bi se dnevno vršila v prostorih sejma predavanja, predavanja pa bi bila tudi v radiju vsak dan.

Zadnji dan pa bi bil posvečen obrtnem vajenstvu, ki tudi zasluži vso podporo javnosti. Obenem pa bi se izvršila nabiralna akcija, ki naj bi prinesla potrebna sredstva za božičnico revni obrtnonaraščajni mladini. Ta dan bi bilo tudi posebno predavanje o obrtni mladini in bi se opozorili starši na pomen dajanja svojih otrok v šolo k obrtništvu.

Vnovčevanje naših morskih rib

Kraljevica, 11. novembra.

V Kraljevici je bil 11. novembra občni zbor vseh central ribiških zadrug za severni Jadran, t. j. »Ribarske zajednice u Sušaku«, »Centrale ribarskih zadruga i tvornica ribljih prerađevina u Crikvenici«, ter »Zadružnega ribjega eksporta« in »Ribje borze« na Sušaku.

Poleg običajnih točk dnevnega reda, bila je najvažnejša ona o vnovčenju morske ribe. Znano je namreč, da je Italija prepovedala vsak ribji uvoz v Italijo, vsled česar so vsi ribiči pred težkim vprašanjem, kam z ribo, posebno v letnem času, ko se love večje množine. V tej stvari se je razvila dolga in stvarna debata. Končno se je dalo pooblastilo ribarskim upravam, da na merodajnih mestih sklenejo dogovore in osigurajo prodajo v notranjosti države, posebno v večjih mestih — Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Mariboru itd. Seveda bo pri tem potrebno več investicij, posebno v Primorju samem, da se zgrade primerne ledarne za čuvanje ribe, da se ne pokvari. V tej zvezi se vrše pogajanja tudi z Zagrebom, da se tam zgradi ledarna za ribe. S tem bi namreč bilo omogočeno, da naši trgi stalno in po veličini potrebe lahko dobe dovolj sveže in zdrave ribe. V kolikor pa se riba v svežem stanju ne bi mogla spraviti v denar, je bilo sklenjeno, da se poveča obrat tvornice za konzerve v Crikvenici, za kar se najame primerno posojilo. Poleg vsega tega pa je mnogo nade, da se bo naša morska riba uveljavila tudi na trgih drugih držav, ki uvoza niso prepovedale, čeprav pri tem ni računati na večje količine prodaje.

Vaš dopisnik je sam stavil par predlogov v tem pogledu, posebno kar se tiče dravske banovine. V prvem redu je seveda bilo predloženo, naj se res zagotovi stalnost ribe na trgu, da se ne bi dogajalo, da se za ribo dela reklama, a ribe na trgu sploh ni.

Kot kaže, je vsa stvar, kar se vnovčenja naših trgih tiče, precej ugodna in je upanje, da bo rib po zmerni ceni stalno dovolj.

Druga važna stvar, ki se je obravnavala na občnem zboru je — način prodaje. Do nedavnega je namreč vsak ribič ali zadrugar prodajal svojo ribo, kakor je pač vedel in znal. Pri tem pa so bile cene nestalne, često so bili ribiči tudi prevarjeni po raznih trgovcih. Vsled tega se je osnovala na Sušaku Ribja borza in posebej »Ribji eksport«, ki naj oba zanesljivo in brez vsakih izgovorov in ovinkov od ribiča prevzeto ribo po primerni ceni prodasta.

Ribja borza je osnovana za prodajo rib na Sušaku, »Ribji eksport« pa služi za prodajo drugod. Sklenjeno je bilo in po posebnem pravilniku Ribje borze točno določeno, da se vse ribe, posebno v večjih množinah ne sme prodajati privatnim trgovcem, nego samo borzi ali eksportu. Izvzeta je le riba, ki jo vsak v svojem ožjem okolišu in v lastni režiji proda.

Važnost sklepa je v sledečem:

Trgovci ne bodo mogli več vršiti raznih špekulacij z vjeto ribo, z druge strani pa je osiguran obstoj borze in eksporta, kar je vsekakor v interesu ribičev in njihovih zadrug, zato ni čudno, da so skoro brez izjeme vsi delegati dali zadevne pismene obveze.

H koncu naj omenim le to, da je doslej tudi ribištvo občutilo precejšnjo stisko, da pa je upanje, da se bodo razmere izboljšale. Treba je le, da bodo vse ribiške ustanove točno izvrševale svoje dolžnosti, z druge strani pa tudi, da kupci razumejo ribiške težave in jim pomagajo s tem, da pridno kupujejo ribo. Še eno se mi zdi potrebno meniti: Vse želje in nasveti, pa tudi morebitne pritožbe o prodaji rib so pri ribičih hvaležno sprejete!

★

Nova osrednja zadruga v Zagrebu. Nanovo je bila v Zagrebu osnovana, kakor posnemamo iz zagrebškega »Jutarnjega lista«, osrednja zadruga »Glavni savez hrvatskih privrednih zadruga«, r. z. z o. z. Poleg tega je bila osnovana nova zadruga »Zadruga vzajemnosti«, katere delovanje obsega področje zagrebške nadškofije in za katere osnovanje je dal iniciativo zagrebški župnik dr. Peter Trbuha. V pravilih zadruge je, da lahko sprejema vloge, daje posojila, se bavi z izdelovanjem cerkvenih predmetov, izdaja nabožne knjige itd.

Nova delniška družba. V register okrajnega sodišča v Pančevu je bila vpisana trgovska tvrdka »Antonović, d. d.« z glavnico 2,000.000 Din. Namen družbe je trgovina z gradbenim materijalom, lesom in izdelovanje pohištva.

Uredba o zaščiti denarnih zavodov. Naš članek pod tem naslovom, objavljen dne 14. novembra, prinaša na uvodnem mestu zagrebški »Jugoslovanski Lloyd« od 16. novembra brez navedbe vira.

Dobave. Gradbeni oddelek ravn. drž. želez. v Ljubljani sprejema do 20. novembra 1934 ponudbe glede dobave varnostnega materijala, 900 kom. gorilcev za olje in 2000 m stanja. — Strojni oddelek ravn. drž. želez. v Ljubljani sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave 120 m nepremočljivega impregniranega blaga. — Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih. — Dne 20. novembra t. l. pri Komandi Drav. div. obl. v Ljubljani licitacija glede dobave 10.000 kg masti, 1600 kg kave, 900 kg kavinih konzerv, 2000 kg praženega ječmena, 600 kg paprike, 3500 kg kisa in 260 kg čaja. — Pogoji so na vpogled pri isti komandi.

Oddaja instalacija električne razsvetljave v objektih vojašnice Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja v Ljubljani bo oddana na ofertni licitaciji dne 3. dec. t. l. pri inženj. oddelku Komande drav. div. obl. v Ljubljani. — Pogoji so na vpogled pri isti komandi.

Francoska in madjarska pšenica v Avstriji. Ker med Avstrijo in Madjarsko ni prišlo do sporazuma glede odkupnih cen za večje količine (Avstrijci niso hoteli plačati več kot 20 šilingov) in tudi uvoz francoske pšenice za mešanje z domačim pridelkom ne pride v poštev (francoska cena je znašala 16 šilingov za 100 kg), se je Avstrija začela pogajati z Argentino za odjem 1000 vagonov pšenice po 10 zlatih kron 100 kg via Trst, ki bi se porabile v zapadnih pokrajinah Avstrije.

Francoski državni dolgovi. Po podatkih v proračunski debati je znašal 31. avgusta letos francoski državni dolg 311 milijard 19 milijonov francoskih frankov ter se je v teku 11 mesecev, to je od 30. septembra 1933 povečal za 12.373 milijonov fr. frankov; prejšnje leto je znašalo povečanje celo 24.137 milijonov frankov. Zunanji dolg je postavljen v to statistiko s 4011 milijonov frankov, kar pomeni, da se ne šteje v ta znesek tudi vojni dolg Ameriki in Angliji. Če bi še ta dva zneska prišteli, potem bi znašali francoski državni dolgovi okoli 400 milijard frankov. Za obresti in amortizacijo državnih dolgov je potrebnih letno okoli 22 milijard fr. frankov.

Bombaž iz celuloze. Mussolini je pred nedavnim ustanovil poseben zavod za nacionalna raziskavanja, v katerem sodeluje velikov število strokovnjakov. Tem učenjakom je menda uspelo izdelati ekonomično bombaž iz celuloze. Če vpoštevamo še nemške izume na tem polju, ki so najbrže tudi zelo pomembni, potem se ameriškemu bombažu obetajo slabi časi. Saj se bosta dve važni državi, kot sta Italija in Nemčija, osvobodili prekmorskega uvoza. Poleg tega pa poročajo iz italijanskega vira, da bo novi bombaž tako poceni, da bo za eno tretjino nižji, kot je sedanja cena in bodo primerno padle tudi cene bombažnih tkanin.

Automatični buffet

„Rio"

Vam nudi pristna štajerska, dolenjska in dalmatinska

VINA

Črnina	Liter	Din 10·-
Opolo	„	„ 10·-
‚Rio' specialno sladko	„	„ 12·-
Cviček najboljši . .	„	„ 12·-
Štajersko namizno .	„	„ 12·-
Jeruzalemec	„	„ 14·-
Renski Rizling . . .	„	„ 16·-
Dingač zdravilni . .	„	„ 14·-
Posebno dobra Črnina ala Teran . .	„	„ 14·-

Mrzla in gorka jedila; narezki Zendviči vedno sveži.

Borza

Dne 16. novembra 1934.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Curiha in Newyorka. Narastel je le Amsterdam, dočim so vsi ostali tečaji popustili.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na naših borzah ostal neizpremenjen 8.10—8.20. Grški boni v Zagrebu 28.65—29.35, v Belgradu 28.75 den. Angleški funt se je danes učvrstil ter je notiral v Ljubljani 232.20—232.80, v Zagrebu 230.06—231.66, v Belgradu pa 230.70—232.30. Španska pezeta v Zagrebu 5.70 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2305.96—2317.32, Berlin 1369.03—1379.83, Bruselj 795.24—799.18, Curih 1108.35—1113.85, London 169.97—171.57, Newyork 3386.05—3414.31, Pariz 224.77—225.89, Praga 142.34—143.20, Trst 291.35—293.75.

Promet na zagrebški borzi 31.632 Din.

Curih. Pariz 20.285, London 15.375, Newyork 308, Bruselj 71.75, Milan 26.33, Madrid 42.025, Amsterdam 208.05, Berlin 123.70, Dunaj 73.10 (57), Stockholm 79.25, Oslo 77.20, Kopenhagen 68.60, Praga 12.85, Varšava 58, Atene 2.92, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.7875.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila danes neenotna, vendar posebnih nazadovanj v tečajih ni bilo. Kaže, da so se tečaji nekoliko ustalili. Promet je bil slab, saj je znašal na belgrajski borzi komaj 288.500 Din, dočim je bila na zagrebški borzi zaključena samo vojna škoda: 200 komadov.

Ljubljana. 7% inv. pos. 70—71, agrarji 39—40, vojna škoda 330—333, begl. obv. 55—56, 8% Bler. pos. 61—64, 7% Bler. pos. 52—53, 7% pos. DHB 62—64.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71 bl., agrarji 39—40.50, vojna škoda 333—335 (335), 12. 332 den., 6% begl. obv. 55—56, 8% Bler. pos. 61—64, 7% Bler. pos. 52.50—53.50, 7% pos. DHB 62.50—64. — Delnice: Priv. agr. banka 208—215, Osj. sladk. tov. 120—140, Bečkerek sladk. tov. 750 bl., Osj. livarna 125, Impex 50 den., Trboveljska 95—110.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 69—71 agrarji 40—40.50 (40), vojna škoda 281—332 (335, 331), 6% begl. obv. 54.75—55.50 (55), 12. 55—56, 8% Bler. pos. 61—64, 7% Bler. pos. 52.50 den., 7% pos. DHB 62.50—66. — Delnice: Narodna banka 4200 den. (4200), Priv. agr. banka 211—213.

Žitni trg

Na žitnem trgu je položaj neizpremenjen. Prizad se pojavlja kot kupec v tako majhnem obsegu, da se to ne pozna na trgu. Z zadnjimi dobavami v ČSR smo imeli velike sitnosti in ne vemo, kako bo z nakupom nadaljnih 4000 vagonov, o čemer smo že poročali pred dnevi. V koruzi je ravnotako malo posla, edino, kar se še dovaža v naše kraje, na nakaznice za cenejšo vožnjo. Cene so ostale neizpremenjene kot sledi: pšenica 107.50—112.50, koruza času primerno suha 57—60, umetno sušena 63—67.50 po relaciji in moka 195—205.

Ljubljana. Pšenica bač. 78 kg 152—155, bač. 79 kg 1% 155—157.50, koruza umetno sušena 115—117, času primerno suha 107.50—110, moka bač. ničla brez 6% prom. davka 230—235, banaška ničla 237.50—240, slav. 227.50—230, otrobi pšenični debeli v vrečah po 50 kg 135—140, drobni 115 (tudi brez prom. davka).

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendenca ne izpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica bač. okol. Sombor 102—104, gbač. 104—106, srem. 106—108, slav. 110—112, gban. 104—106, bač., ban. poliška 116—118, rž bač. 102—104, koruza bač. žel. prompt. suš. 61—65, bač. za dec. in jan. 54—55, bač. suš. ladja 55—58, otrobi bač. prompt. 75—77, fižol bač. uzančni 127.50—132.50. Tendenca slaba. Promet: 30 vag.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA (Začetek ob 20)

Sobota, 17. novembra: *Bratje Karamazovi.* Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

Nedelja, 18. novembra ob 11: *Snegulčica.* Otroška predstava. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 15: *Hlapci.* Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: *Glembajevi.* Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

OPERA (Začetek ob 20)

Sobota, 17. novembra: *Hovanščina.* Red B.

Nedelja, 18. novembra: *Mignon.* Premiera. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. novembra ob 20: *Gugalnica.* Premiera. Bloki veljajo.

Nedelja, 18. novembra ob 15: *Idealen zaprog.* Znižane cene. Ob 20: *Gugalnica.* Bloki.

Poizvedovanja

Majhen papagaj se je zaletel. Poizve se v uredništvu »Slovenca«.

Naznanila

Ljubljana

1 *Žalni koncert.* V petek, 23. novembra bo v frančiškanski cerkvi žalni koncert, katerega priredi Hubadova župa JPZ. Na koncertu bodo sodelovali združeni mešani zbori pod vodstvom zborovodje g. Venturinija, dalje p. Frančišek Ačko na orglah in solisti: basist Friderik Lupša, baritonist Cvetko Švigelj in sopranistka Tinka Dolenčeva. Spored obsega resne samospeve, mešane zbore in skladbe za orgle. Natančen spored še javimo. Vstopnice bodo v knjigarni Glasbene Matice v predprodaji: sedeži po 10, 8 in 6 Din, stojišča po 3 Din.

1 *Trnovski oder* vprizori jutri ob 20 znano Finžgarjevo dramo «Razvalina življenja«. Občinstvo se nujno opozarja, da si vstopnice za predstavo preskrbi šimprej v predprodaji, ker so bile pri zadnjih predstavah raznih iger tega odra vse vstopnice že v predprodaji razprodane. Sedeži se lahko rezervirajo nocoj od 19 do 20 in jutri od 10 do 12.

1 *Kino Kodeljevo.* Drevi ob 20 in jutri ob 15, 17.30 in 20 ter v ponedeljek ob 20 velikanski film: «Revolucija mladine.« Režija Cecil B. de Mille.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 34, in mr. Gartus, Moste.

Celje

c *Otvoritvena predstava celjskega Studia.* Danes otvori celjski Studio svojo sezono v sezoni 1934-35 z vprizoritvijo Ibsenovih «Strahov« v dvorani Ljudske posojilnice. Režija je v rokah g. mag. Fedorja Gradišnika, posamezne vloge so pa tudi razdeljene med najboljše celjske igralske moči. Začetek ob 8 zvečer.

Drugi kraji

Ježica. Jutri, v nedeljo ob 15 bodo predvajali študentje v Cerkvenem domu na Ježici Maurice Rostandovo dramo v treh dejanjih: «Ne ubijaj!« Cene običajne. Vabljeni vsi!

Dražgoše. Katoliško prosvetno društvo vprizori v nedeljo, 25. novembra ob 15 ljudsko igro v sedmih slikah: «Izpod Golice«.

Cerkveni vestnik

Nismo prenehali in ne smemo prenehati z nabirkami malih darov med mladino v namene *«Dejanja sv. detinstva Jezusovega«*, ki preskrbuje poganskim otrokom milost svetega krsta, domačim pa naklanja mnogo sadov, zlasti blagoslov dobre vzgoje, utrjuje pa tudi dar prave vere. *Letno poročilo* («Vestnik Dejanja sv. detinstva«) za leto 1934 bo kmalu izšlo. Vsebuje mnogo prav zajemljivih, pa tudi *vzgojnih* poročil iz misijonskega gibanja. Da se pravočasno zaključijo blagajniški računi, prosi škofijski voditelj, da bi gg. poverjeniki šimprej poslali svoje zbirke, ali pa naznanili vsoto, ki naj se vpiše v seznam letnih prispevkov. — Škofijsko vodstvo D. sv. d., Ljubljana, Pred škofijo 7.

Križanska moška in mladeniška Marijina družba obhaja jutri, v nedeljo, svoj drugi glavni praznik. Družbeno cerkveno opravilo zjutraj in zvečer ob šestih. Zjutraj med sv. mašo skupno sv. obhajilo.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 17. novembra: 12.15 Plošče 12.50 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 O patentih, modelih, vzorcih in žigih (inž. Drago Mattanovich) 18.20 Plošče 18.50 Francoščina (prof. Prezelj) 19.20 Nacionalna ura: 40 dnevna viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja) 19.50 Jedilni list, program za nedeljo 20.00 Zunanjepolitični pregled (dr. Jug) 20.20 Slovenske narodne žalne pesmi pojo «Fantje na vasi« 20.40 Radijski orkester, vmes čas in poročila 22.00 Duet: klavir in harmonij (gg. Neffat in Svetel).

Nedelja, 18. novembra: 7.00 Telovadba (Pustišek Drago) 7.30 Resna glasba na ploščah 8.00 Poročila 8.15 Klavir štiriročno (gdčni Šaplja in Mucha) 8.45 Plošče 9.00 Versko predavanje (p. Valerijan Učak) 9.15 Prenos iz frančiškanske cerkve 9.45 Plošče 10.00 O Delavskih zbornicah (predsednik Delavske zbornice za Slovenijo g. Kotze Sedej) 10.20 Plošče 10.40 Resne samospeve poje gdčna Nuša Kristanova, vmes Radijski orkester 11.45 do 13.00 Prenos iz Zagreba: 40 dnevnica za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinitelјem, govori 12 profesorjev zagrebške univerze in poje zbor «Mladost Balkan« 16.00 O perutninarstvu (inž. Wenko Boris) 16.30 Drama «Pri Hrastovih« (Meško) 20.00 Nacionalna ura: Narodna odbrana 20.25 Jedilni list, program za ponedeljek 20.30 Orgelski koncert prof. Schuschnigga iz Celovca 21.30 Čas, poročila 21.50 Radijski orkester.

Drugi programi:

SOBOTA, 17. novembra. *Belgrad:* Program po objavi v radiju — *Zagreb:* 20.15 Vokalni koncert 20.45 Recitacija 21.15 Vokalni koncert — *Dunaj:* 16.15 Citraški koncert 19.35 Zbor poje 20.35 Od Straussa do Lannerja 22.00 Jazz 24.00 Pri praterskih vrabcih — *Budimpešta:* 17.35 Operni orkester 20.10 Igra «Zlata veriga« 22.00 Ciganska glasba 23.00 Jazz — *Italija:* 17.15 Lahka in plesna glasba 20.45 Prenos iz opere — *Praga:* 18.05 Operne arije 19.25 Vojaška godba 20.20 Pestra ura 21.00 Slovaške operete 22.15 Plošče 22.30 Nočni koncert — *Brno:* 20.30 Šramel — *Bratislava:* 20.10 Igra «Gozdarjeva žena« — *Varšava:* 19.00 Moški zbor 20.00 Lahka glasba in petje 21.00 Orkestralni in vokalni koncert 22.15 Plesna glasba — *Berlin:* 18.20 Mala suita za kadilce 20.15 Radijsko žegnanje — *Königsberg:* 18.20 Romantična orgelska glasba 21.10 Frankfurt — *Hamburg:* 19.00 Mozartov koncert 20.15 Velik radijski varijete — *Vratislava:* 20.10 Gremo na deželo, koncert iz Görlitza — *Lipsko:* 18.20 Plošče 20.15 Pester večer iz Weimara — *Köln:* 19.00 Mozartov koncert 20.15 Vesel večer — *Frankfurt:* 18.45 Zabavni koncert 20.15 Potpuriji iz del Pavla Linckeja — *Stuttgart:* 19.15 Vesele iz zdravniškega sveta 20.15 Hamburg — *Monakovo:* 19.00 Plesna glasba 20.10 Zgornjebavarska ljudska umetnost — *Zürich:* 21.10 Vesel večer — *Strassburg:* 21.30 Opera «Lovci na bisere«, Bizet.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Snežke, galoše, domače čevlje, v najboljši kvaliteti, po nizkih cenah in veliki izbери pri Fa

F. M. SCHMITT

Pred škofijo 2. LJUBLJANA, Lingarjeva 4.

Pozor na nedeljsko razstavo! Oglejte si izložbe!

Vajenci

Vajenca

sprejmem. - Josip Šček, kovaški mojster, Rimska cesta 17, Ljubljana. (v)

Službodobe

Zagrebško pletilno podjetje

išče za takojšnji nastop prvovrstno pletiljo, povsem samostojno v prikrojevanju pletenega blaga, kot vodilno moč, ter nekoliko pletilj, ki so že dalje časa delale v pletilni industriji. V poštev pridejo samo samostojne in spretne moči. Takojšnje ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 13023. (b)

2 pletilji

se iščeta za stalno zaposlitev. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Pletilja« št. 13053. (b)

Soboslikar-pleskar

se išče za stalno zaposlitev. Ponudbe upravi »Sl.« pod »Pleskar« št. 13052. (b)

2 vrtnarici

vajeni dela v zelenjadnem vrtu, dobita takoj stalno zaposlitev. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Vrtnarica« št. 13051. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10

Kupim za gotovino

knjižice Mestne hranilnice ljubljanske. Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro »Do 200.000« 13029. (d)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

soba, kuhinja in pritikline - oddam za februar. Pojasnila: Ilirska ulica 20, I. nadstropje. (č)

Pohištvo

Prodam

pohištvo za dve sobi in kuhinjsko opremo. Klein, Groharjeva ulica 15. — Ogleda se od 10—15. (š)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajas al' motorja bi znebil se rad hitrž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjš' inserat

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup A Presker, Sv Petra cesta 14.

Apneni prah

več vagonov — prodamo izpod cene. — Apnenice Dobrepolje. (l)

Trgovci, obrtniki,

gospodinje! Radi izpraznitve zaloge prodajam iz skladišča po najnižjih cenah razno kuhinjsko posodo, orodje itd. V račun vzamem tudi hranil. knjižice Kmetske posojilnice ter Ljudske posojilnice za polno vrednost. Ne zamudite ugodne prilike. Stanko Florjančič, železnina, Resljeva cesta 3. (Vhod skozi dvorišče.) (l)

Sremski paprikaš

goveji, telečji, hrenovke, po 2 Din porcijo, dobite v gostilni Šafarič, Maribor, Splavarska ulica št. 5.

Jajca

sveža, debela, 720 kom. 400 Din. Ia. orehe 100 kg 480 Din. Jedrca 5 kg 83 Din. Ia. suhe češplje, zaboj 10 kg 73 Din — razpošilja franko podvoz — G. Drechsler, Tuzla. (l)

Separatorje

— posnemalnike (Milchentrahmungsmaschinen) — za 300 do 500 litrov v uri, v dobrem stanju — proda radi delne likvidacije od 1800 Din naprej mlekarna Bernhard, Maribor. (l)

Zakaj si kvarite

prebavne organe z različnimi falzifikati, ko dobite ceneno, naravno **Jordan grenčico**, ki že v nekaj dneh popravi to, kar ste z leti pokvarili. Lastnik Rupp, Beograd, Čika Ljubina 18-I.

Koruza

nova, umetno sušena, zdrava, sposobna za mletev, se dobi vsako množino po nizki ceni pri tvrdki **M. Ogrizek, Osijek** I., Gunduličeva ulica 60. Vzorec koruze pošljemo na zahtevo. (l)

Inserirajte v ‚Slovencu'!

Zaščitni znak

KUBANY-JEV MATE ČAJ

krepi ter krepča živce in mišice. Pospešuje prebavo, dela apetit, regulira delovanje srca in ledvic. Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne gihta ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15·—, ali pri zastopstvu: **Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 1, ako pošljete v naprej Din 15·—.** Športniki turisti, lovci nogometaši: pijte ga redno!

VOLNENE NOGAVICE
ROKAVICE - MAJICE

KOMPLETNE POTREBŠČINE za KROJAČE IN ŠIVILJE,

nadalje: bogata zaloga zimskega **triko-perila, žepnih robcev,** toaletnih potrebščin, **kravat**, vsakovrstnega modnega blaga itd., po

najnižjih cenah pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

STARŠEM!

Za rodbinske člane, ki so **blede barve obraza, slabih živcev in brez teka, »Energin«** za jačanje krvi, živcev in teka Odraslim 3 likerske kozarčke na dan. Otrokom 3 male žličke na dan.

»Energin« se dobi v vseh lekarnah v pollitrskih steklenicah. Steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32.

Slamičeva podružnica otvorjena

Napoleonov trg (nasproti tvrdke Jelačin)

Telefon: 39-75

Vse vrste svežega in prekajenega mesa
Mesni izdelki
Štajerska perutnina
Divjačina

Kvalitetno blago! Najnižje dnevne cene!

Moške športne zimske srajce,

bele trde modne cefir, spodnje hlače iz barhenta in gradla, triko maje in spodnje hlače, športne in navadne nogavice, pletene jopice, vestje in puloverje po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Izšla je

in se bo dobivala odslej skoro po vseh trgovinah

Družinska Pratika 1935

Krasi je lepo število slik v bakrotisku

Cena Din 5.—, po pošti 50 par več

Razprodajalci velik popust!

Segajte po njej, seznanjajte z njo svoje prijatelje!

NAJLEPŠA

MIKLAVŽEVA DARILA

KAKOR: križe in zraven pripadajoče svečnike najnovejše moderne oblike, lepe kipe, slike, podobice, krasne okvirčke za fotografije in razglednice, albume za razglednice in fotografije, spominske knjige, fin in eleganten pisemski papir v blokih in mapah, vse šolske potrebščine, slikanice za deco in druga primerna darila Vam po konkurenčnih cenah nudi

Družb. Jugosl. knjigarne

H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

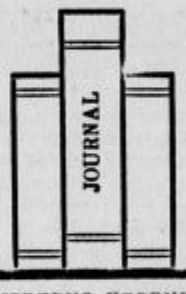

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Alja Rahmanova: 80

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

»Alja, pojdi danes sama do rektorja in, če treba, na GPU! Če boš govorila z njimi ko človek s človekom, boš vsaj kaj zvedela... Saj niso živali!«

Urno se obrne in odide.

»Saj niso živali!« govorim tiho sama s seboj; če bom govorila z njimi naravnost in odkrito, me bodo morali razumeti; saj so ljudje in ne živali! Otmar, ki je tujec, govori seveda težje z njimi, jaz pa sem Rusinja — ali mi res ne bo mogoče zadeti prave žilice samo zato, ker so oni boljševiki, jaz pa ne?

V nocojšnji grozni noči se mi je zazdelo, da najina rešitev zavisi edino od tega, če prideva čimprej iz Rusije; toda sedaj, v svitu jasnega zimskega jutra, je vse pozabljeno; sklenila sem vse poskusiti, kar je v moji moči, da se izgon prekliče. Šla sem v spalnico; Otmar je sedel na postelji in obraz mu je bil kakor pri človeku, ki se je »ravno spomnil«. Otrok je bedel in en sam pogled je povedal, da mu ni bolje. Nesla sem ga k materi in se oblekla, da bi šla k rektorju.

Med potjo sem srečala profesorja Ivanova. Do današnjega dne sem bila prepričana, da je tudi on imel svoje prste pri najinem izgonu, in Bog mi odpusti, če mu delam krivico. V Sovjetski Rusiji smo bili vajeni vsakega človeka sumničiti in se ga bati, in ravno profesorja Ivanova sem se bala od prvega trenotka našega znanstva. Slutila sem, da pri njem nekaj ni v redu, da ni imel »duše na pravem koncu«. Ko me je zagledal, me je obsul z vprašanji o stvareh, ki so mi bile sedaj čisto vsakdanje. Smejal se je venomer, toda spet me je presenetilo čudno nasprotje med njegovim mladim, simpatičnim obrazom, in mrtvimi, trudnimi in otožnimi očmi.

Nenadno se mi je porodilo prepričanje, da vse ve, ali da je vsaj sokriv najinega izgona. Pogledala sem mu naravnost, oponosno v oči, in on je pogledal v stran.

»Kam greste?« je vprašal urno in glas se mu je tresel.

»Važna zadeva!« sem odgovorila in sem skušala ujeti njegov umikajoči se pogled.

»Važna zadeva?« je ponovil in se nervozno zasmejal. Podala sem mu roko v slovo in njegova je močno drhtela.

Spomnila sem se, kakšnega delovanja je takrat pričakoval načelnik GPU-ja od mojega moža. Ko sem dospela do cestnega križišča, sem obstala in se ozrla. Profesor Ivanov je stal na istem oglu, kjer sva govorila, in se je oziral za menoj. Ko je opazil, da sem se okrenila, je šel hitro dalje, kakor šolarček, ki ga zalotijo pri nepoštenem delu; ko sem se vnovič okrenila, je spet stal in gledal za menoj. Kaj se je godilo v njegovi duši? Če je bil osleduh, gotovo ni bil po svoji krivdi, ampak so ga k temu prisilili. Strah pred smrtjo, skrb za ženo in otroke sta ga pač zavedla tako daleč. Ne more biti vsakdo junak.

Zakaj sem ravno njega sumničila? Ko je moj mož odklonil ponudbo načelnika GPU-ja, sem začela vsakega človeka sumničiti. Bila sem prepričana, da je bilo GPU-ju mnogo do tega, da ima v vseučiliškem profesorskem zboru svojega »informatorja«. In če GPU to želi, ne bo odnehalo, dokler ne doseže svojega smotra. Toda koga bo pridobilo? Predstavila sem si v duhu vse »stare profesorje«; nak, nobeden izmed njih ni bil zmožen takega dejanja. Od »novih profesorjev« se seveda ne bi nihče branil vohuniti za GPU, saj so bili vsi strankarji. Toda njihova uslužnost bi GPU-ju nič ne koristila, zakaj »novi« ne bi nikoli našli prilike, da bi jim »stari« kako stvar zaupali. GPU je pa hotelo imeti osleduha. In zato sem bila prepričana, da ga je dobilo: bil je profesor Ivanov. On je prišel šele pred nekaj meseci z neke južnoruske univerze in spoznala sva ga na godovanju pri profesorju Bjeloborodovu. Tam so bili zbrani skoraj vsi profesorji, le par »novih«, ki so se namesto na učenost sklicevali na strankarsko legitimacijo in dekana, ki je moral biti zadnje čase komunist, ni bilo. Sami sloviti učenjaki, ki so osiveli v službi znanosti; od mlajših sta bila samo dva: moj mož in profesor Ivanov. Služkinja je imela prosto, godovnjakova žena je sama stregla, nekaj dam ji je pomagalo. Bilo je mnogo dobrih stvari in mnogo »pijače«. Čim bolj so pili, tem bolj so pozabili na GPU. Vedno živahneje so razpravljali o položaju vseučilišč, pogovor je postajal vedno glasnejši in burnejši. Vsi so zelo mnogo pili in postajali vedno bolj odkritosrčni in zaupljivi. Jaz seveda nisem pila in sem s strahom sledila pogovorom gostov. Nisem se mogla iznebiti misli, da mora biti med nami izdajavec, zakaj, zdelo se mi je neverjetno, da bi GPU zamudilo to priliko, da bi spoznalo mišljenja profesorskega kolegija. Poslov ni bilo, torej je moral biti nekdo izmed nas. Z očmi sem šla od enega do drugega, toda nihče izmed njih ni mogel biti! Nekaj je vsem tem osivelim glavam dajalo sličnost med seboj in jih združevalo v veliko celoto, namreč izraz velikodušja in brezpogojne dostojnosti. Vsi so imeli ta znak na sebi; tedaj mi pa obstane pogled na profesorju Ivanovu, ki je sedel poleg Otmarja. Zdrznila sem se in rekla sama zase: Ta je izdajavec! Že sama sumnja se mi je zdela strašna; kaj, če je vendar-le nedolžen? Toda, kar sem opazila, je bilo tako tehtno, da se nisem mogla iznebiti sumnje.

Profesor Ivanov ima zelo prijeten, prijazen obraz, samo oči napravljajo, kakor sem že omenila, neobično nemiren in otožen vtis. Včasih se je zdelo, da je ves zatopljen v kako misel in tedaj mu je bil obraz kakor okamenel, kar ga je delalo starega, da ga skoraj ni bilo spoznati. Toda to so bili res samo trenotki; takoj mu je obličje nanovo zaživelo, postal je spet zgovoren, začel peti in se smejati. Neprestano je nalival Otmarju in profesorju Bjeloborodovu in vsem, ki so sedeli v njegovi bližini, in je tudi sam mnogo pil; ali vsaj delal se je tako. Zakaj opazila sem kmalu, da ni pil skoraj ničesar. Vse je kazalo, da ima posebno nalogo: mojega moža in profesorja Bjeloborodova opijaniti in ju speljati na gotove pogovore.

Gostje so bili večinoma stari ljudje in vino je učinkovalo. Začele so se napitnice. Od trenotka do trenotka so bili govori svobodnejši in pogumnejši; imela sem občutek, ko da so vsi poskakali v morske valove in plavajo v gotovo smrt. Bila sem strašno razburjena in sem skrbno pazila, da ne bi Otmar zinil kaj nepremišljenega. Dognala sem, da je bil zelo previden. Pa ne le jaz sem s skrbjo pazila na vedenje svojega moža in drugih profesorjev, ampak tudi gospodinja je neprestano prosila:

»Dovolj, gospodje, dovolj!«

Toda možje se niso dali ugnati; čutili so, da so med enakimi, da lahko razodenejo svoje misli, in z elementarno silo je predrl na dan srd, ki so ga tako dolgo zadrževali. Spet napitnice; vsi so govorili isto: potapljamo se, svoboda znanosti in mnenja je potlačena, toda, dokler živimo, se bomo borili, borili, pa naj je tudi zaman, za svobodo znanosti.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.